

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 litr, za inozemstvo 31.50 litr.
Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino, in 10.394 za inserate
Rokopisov ne vračamo

SLOVENE

FEBRUAR. 1944
5
SOBOTA

Bei Witebsk zweite Abwehrschlacht

Schwere sowjetische Verluste bei Nikopol - Zwischen Pripjet und Beresina Durchbruchversuche vereitelt - Bei Nettuno stärkere Feindkräfte eingeschlossen - Deutsche Luftwaffe erneut über London

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 4. Februar. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:
Im Raum von Nikopol kam es gestern zu schweren Kämpfen. Südlich der Stadt scheiterten alle Angriffe der Sowjets. Nordwestlich Nikopol brachten unsere Gegenangriffe überlegenen Feindkräften schwere Verluste bei.
In das Kampfgebiet zwischen Kirowograd und Belaja Zerkow führte der Feind Verstärkungen nach und setzte seine Angriffe ohne Unterbrechung fort. Eine unserer Kampfgruppen wies konzentrische feindliche Panzerangriffe ab und vernichtete in den beiden letzten Tagen 44 sowjetische Panzer.
Im Gebiet südlich der Pripjet-Sümpfe wurden mehrere örtliche Angriffe der Sowjets in harten Kämpfen abgewehrt.
Zwischen Pripjet und Beresina wurden erneute mit Schlachtfliegerunterstützung geführte Durchbruchversuche des Gegners nach schweren wechselvollen Kämpfen vereitelt.
Im Kampfraum von Witebsk entbrannte die zweite Abwehrschlacht in voller Stärke. Der Feind erlitt bei der Abwehr seiner wiederum südöstlich und nordwestlich der Stadt mit zahlreichen Divisionen, Panzern und Schlachtfliegern geführten Angriffe hohe blutige Verluste. 40 feindliche Panzer wurden abgeschossen. Die Schlacht geht weiter.
Nördlich Nowel, westlich Nowgorod und im Raum von Narwa erangen unsere Divisionen nach Abschluss einer Anzahl sowjetischer Panzer in Abwehr und Angriff örtliche Erfolge.
Bei den schweren Abwehrkämpfen zwischen Wolchow und Leningrad hat sich die ostpreussische 121. Infanteriedivision unter Führung des Generalleutnants Preiss mit dem unterstellten ostpreussischen Grenadierregiment 45 unter Führung des Oberst Schwender

sowie eine Kampfgruppe der Luftwaffe unter Führung des Oberleutnants Ulli besonders bewährt.
Im feindlichen Landekopf von Nettuno wurden stärkere feindliche Kräfte im konzentrischen Gegenangriff eingeschlossen. Entlastungsangriffe wurden abgewiesen.
An der Südfiont setzte der Feind seine Durchbruchversuche am Bergmassiv von Cassino fort. Die wechselvollen Kämpfe werden auf beiden Seiten mit äußerster Verbissenheit geführt.
Nordamerikanische Bomberverbände führten in den Mittagsstunden des 3. Februar einen Terrorangriff auf einige Städte des nordwestdeutschen Küstengebietes. Durch Abwurf zahlreicher Spreng- und Brandbomben wurden besonders die Wohnbezirke der Stadt Wilhelmshaven getroffen. Der Feind verlor nach bisher noch unvollständigen Meldungen fünf viermotorige Bomber und eine Anzahl Jagdflugzeuge.
In den späten Abendstunden des 3. Februar warfen einige feindliche Flugzeuge Bomben in West- und Nordwestdeutschland.
In der vergangenen Nacht führte unsere Luftwaffe mit starken Kräften Angriffe gegen London und Ziele in Südostengland durch. Bereits beim Abflug beobachteten unsere Verbände grosse Brände.
Bei dem bereits gemeldeten Angriff deutscher Torpedoflugzeuge gegen ein feindliches Nachschubgeleit vor der nordafrikanischen Küste am 1. Februar wurden nach ergänzenden Meldungen zwei weitere Handelsschiffe mit 16.000 BRT durch Torpedotreffer schwer beschädigt. Damit erhöht sich die Zahl der beschädigten feindlichen Schiffe auf insgesamt einen Kreuzer und neun Handelsschiffe mit 68.000 BRT.

Druga obrambna bitka pri Vitebsku

Težke sovjetske izgube pri Nikopolju - Med Pripjetom in Berezino izjalovljeni prodorni poskusi - Pri Nettunu močnejše sovražne sile obkoljene - Nemško letalstvo ponovno nad Londonom

Führerjev glavni stan, 4. febr. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:
Na prostoru pri Nikopolju je prišlo večeraj do težkih bojev. Južno od mesta so se izjalovili vsi sovjetski napadi. Severozahodno od Nikopolja so prizadeli naši protinapadi nadmočnim sovražnim silam težke izgube.
Na bojišču med Kirovogradom in Belaja cerkva je dovedel sovražnik ojačanja ter nadaljeval svoje napade brez prenehanja. Neka naša bojna skupina je odbila koncentrične sovražne oklepne napade ter uničila v zadnjih dveh dneh 44 sovražnih oklepnikov.
Na ozemlju južno od pripjetskih močvirij je bilo več krajevnih sovjetskih napadov odbitih v težkih bojih.
Med Pripjetom in Berezino so bili po težkih izpremeh polnih bojih preprečeni ponovni s podporo bojnih letal izvedeni sovražni prodorni poskusi.
Na bojišču pri Vitebsku se je s polno silovitostjo razvila druga obrambna bitka. Sovražnik je utrpel pri odbitju njegovih jugovzhodno in severozahodno od mesta s številnimi divizijami, oklepniki in bojnimi letali izvedenimi napadi visoke krvave izgube. 40 sovražnih oklepnikov je bilo sestreljenih. Bitka se nadaljuje.
Severno od Nevlja, zapadno od Novgoroda in na področju pri Narvi so imele naše divizije po sestrelitvi gotovega števila sovjetskih oklepnikov v obrambi in napadu krajevene uspehe.
Pri težkih obrambnih bojih med Volhovom in Leningradom se je posebno odlikovala vzhodno-pruska 121. pehotna divizija pod poveljstvom generalnega poročnika Preissa s podrejenim 45. vzhodnopruskim grenadirskim polkom pod vodstvom polkovnika Schwenderja ter neka bojna skupina letalstva pod poveljstvom podpolkovnika Ulla.
Na sovražnem mostišču pri Nettunu so bile s koncentričnim protinapadom ob-

koljene močnejše sovražne sile. Razbremenilni napadi so bili zavrnjeni.
Na južnem bojišču je nadaljeval sovražnik na Cassinskem gorskem masivu s poskusi, da bi prebil fronto. Izpremeh polni boji so bili na obeh straneh vodeni z izredno zagrizenostjo.
Severoameriški bombniški oddelki so v opoldanskih urah 3. februarja izvedli strahovalni napad na nekaj mest severozahodno nemškega primorja. Zaradi številnih odvrženih razdiralnih in zažigalnih bomb so bili prizadeti zlasti stanovanski okraj mesta Wilhelmshaven. Sovražnik je po dosedanjih nepopolnih vesteh izgubil 5 štrimotornih bombnikov in več lovskih letal.
V poznih večernih urah 3. februarja so vrhla nekatera sovražna letala bombe na zahodno in severozahodno Nemčijo.
V pretekli noči je izvedlo naše letalstvo s močnimi silami napade na London in cilje v jugovzhodni Angliji. Že pri odletu so opazili naši oddelki velike požare.
Pri že javljenem napadu nemških torpednih letal na sovražno oskrbovalno spremeljavo pred severno afriško obalo dne 1. februarja sta bili s torpednimi zadetki po naknadnih vesteh zadeti še dve nadaljnji trgovski ladji s 16 tisoč tonami. S tem se je zvišalo število poškodovanih sovražnih ladij na skupno eno križarico in devet trgovskih ladij s 68.000 tonami.

Katyn so zakrivali Sovjeti

Berlin, 3. februarja. Diplomatski dopisnik DNB-ja je izvedel, da se v nemškem znanem ministristvu nahaja izjava bivšega poljskega ministra predsednika profesorja dr. Leona Kozłowskega o sovjetski izjavi glede katynskih umorov.
Dr. Kozłowski ugotavlja: »Dali ste mi priliko, da sem v Katynu na licu mesta preučil dejstva, ki ne dopuščajo nobene dvoma, da so Sovjeti morili poljskih častnikov. Poslali ste mi izjavo izredne državne sovjetske preiskovalne komisije, ki vsebuje sovjetsko stališče o katynskem umoru. Ta prikaz ni mogel po točni preučitvi popolnoma nič izpremeniti mojega v Katynu dobljenega prepričanja. Vse skupaj dela name vtis režijske knjige za zelo slab film ter ne more omajati dejstev, ki sem jih ugotovil. Kot preje tudi še sedaj vztrajam na trditvi, da gre v Katynu za umor izvršen od Sovjetov.

Angleži prosijo pomoč

Berlin, 3. febr. »Deutsche Adria-Zeitung« poroča iz Berlina: Nemška poveljstva na jugovzhodu so te dni ušla radijski klic 23 angleških agentov in častnikov na pomoč za osvoboditev iz rok boljševiških tolp. Prošnjo so utemeljili s tem, da so se tolovajske tolpe popolnoma zboljševizirale in postopale z angleškimi zveznimi ljudmi na tak način, ki je v posmeh vsakemu človečanstvu.

Vihar uničil 22 ameriških letal

Madrid, 3. febr. 23 ameriških lovskih letal, ki so letela na Gilbertove otoke, je presenetilo neurje. Zaradi viharjev se je po poročilih ameriške admiralitete zrušilo v morje 22 lovcev. 6 letalcev je prišlo ob življenje, ostale pa so rešile edine ameriške mornarice.

»Brez vsakega strahu«

Iz članka ministra dr. Goebbelsa

Berlin, 4. februarja. »Brez vsakega strahu« je naslov Goebbelsovega članka v najnovejši številki tednika »Das Reich«. Najprej je ugotovil, da nudi zgodovina nebroj primerov, da utegne vojna drugače potekati kot je bilo prvotno predvideno. To je pa v zvezi s tem, da sodobni jemlje kot podlago svojih predvidevanj izključno številne osnove, pri katerih pa duhovne vrednote komaj pridejo do besede. To pa, pravi minister, prinašajo v kritičnih urah vedno odločitve, in ta je potem večina končno veljavna. Kakor dr. Goebbels nadalje poudarja, igra v prognozah večino sodobnikov majhno ali zgolj podrejeno vlogo odločilno dejstvo, da kaka vojskujoča se stranka točno ve, zakaj se bori, dočim ima druga o tem samo negotovo in nejasno predstavo. To pa mora voditi do napačnih zaključkov. Kolikokrat je sovražnik v minulih 4 letih napovedoval politični in vojaški zlom Nemčije in kako delež je še danes Nemčija od takšnega stanja. To prihaja od tega, piše dr. Goebbels, ker smo mi v kritičnih urah utegnili vedno uporabiti moč, na katero sovražnik ni hotel računati in je zato tudi ni vračunal, namreč moč bojujočega se naroda, ki brani svoje življenje. Pomankanje enakosti v zasledovanju ciljev med partnerji kake vojskujoče koalicije se ne more, kakor je minister tudi poudaril, nadomestiti z oklepniki ali letali. To se znova vedno kaže v teku te vojne na sovražni strani. Sovražni tabor predstavlja danes neko vrsto političnega in vojaškega konkubinata. Vsaka proti Nemčiji vojskujoča se velesila hoče kajpak zmago, toda ne takšno zmago, po kakršni hrepeni njen partner. Že pred vprašanjem, kaj naj počnejo z zmago, če jo zares dosežejo, se razbije tabor sovražnikov Nemčije v posamezne dele. Nemški sovražniki predstavljajo sicer v svoji skupnosti pomembno moč, toda velik del se zopet sam od sebe povzdiguje, in sicer se odigrava paralizirane nasprotne moči iz logike dejstev brez našega lastnega posega. Čas dela za našo stvar. Presenetljivo na tem dajanju je njegova neizogibnost. Čim dalje vojna traja, toliko bolj nam mora dati prav. Sile sovražnega tabora so vedno znova prisiljene, da spreminjajo svoje kot neizpremenljive proglase vojne teze in jih prilagodi novemu stanju. Kdo govori danes na primer še o Atlantski listini, ki je bila ob svoji objavi označena kot podlaga sožitja narodov za bodoče stoletje? Ovrгла so jo dejstva in sovjetsko-poljski obmejni spor je ob molčanju Anglije in Zedinjenih ameriških držav naredil iz nje pravo krpo papirja.

Na tem razvoju lahko ugotovimo, kako neizprosno potek te vojne sili slehernega udeleženca jasno izpovedati barvo in kako malo jim dovoljuje izogniti se njenim hudim posledicam. Minister označuje razvoj splošne vojne morale v Nemčiji v zadnjih mesecih kot eno samo dogajanje čudežev. Nasprotniki letalski teror ni dosegel od sovražnika zaželenega izida, namreč zlom nemškega naroda, temveč je vodil ravno do nasprotnega. Če je torej sovražnik s svojimi letalskimi napadi nameraval zadeti vojno moralo nemškega naroda, o čemer po njegovih lastnih priznanjih in po obsegu njegovega

Kratka poročila

Amsterdam, 3. febr. Eden je izjavil v četrtki v spodnji zbornici, da se bo že davno napovedana debata o vojskem položaju vršila takrat, ko bo to smatral Churchill »z mednarodnega stališča za primerno«.

Amsterdam, 3. febr. Wendell Willkie je izjavil po poročilu angleške poročevalske službe iz Newyorka, da nejavno v »Pravdi« proti njemu objavljeni članek ne more spremeniti njegovih pogledov na poljsko vprašanje.

Carigrad. Tisk javlja, da je turška vlada prepovedala inozemcem potovanje v Carigrad. Kot vzrok navajajo, da ta potovanja otežkočajo preskrbo Carigrada.

Stockholm. K bojem na mostišču Nettuna izjavlja več dopisnikov, da je odpor sovražnika tako močan, da zavezniki niso utegnili izkoristiti svojih prvotnih uspehov.

Ogromna zarota mednarodnega židovstva

Stockholm, 3. febr. Britanski tisk odobrava izpremembo sovjetske ustave, ki jo je Molotov objavil na seji vrhovnega sovjeta. Židovska tiskovna tolpa hiti proslavljati to najnovejšo Stalinovo slepilo kot »ogromen napredek v demokratizaciji Sovjetske zveze in se na vse načine trudi, da bi Kremljev slepilni manever prikazala kot člen v seriji prejšnjih ukrepov, kot so razpust kominterne, ustanovitev svetega sinoda, ustoličenje patriarha v Moskvi in zamenjava internacionale z državno himno. Toda prav ta naglica židovskih listov v Angliji in Združenih državah je sumljiva in jasno dokazuje, da imamo opraviti z ogromno zaroto mednarodnega židovstva, ki hoče prikriti pravi obraz boljševizma ter dokazati neololnost tega markskega sistema. Cela armada agitatorjev in boljševiških propagandistov je šla na delo, da bi to okorno židovsko slepilo zanesla v vse države ter da bi na eno deželo, ki še vzdržuje normalne stike s Sovjetsko zvezo, vplivala v boljševiškem smislu.
»Židovstvo je splelo med Anglijo, Združenimi državami in Sovjeti, je zapisal te dni nek francoski list, ki dokazuje vpliv mednarodnega židovstva pri vsem razkrojevanju, nemirih in političnih težavah na svetu. To židovstvo govori iz vseh angleških in severoameriških časopisnih poročil, ki izrekajo takozvani izpremembi ustave Sovjetske zveze najvišje priznanje. Pri tem pa ne gre le za liste, ki brez obzira na vlado slede le namigom židovskih režiserjev, temveč se je celo londonski »Times« tako spozabil, da hvali to dejanje Sovjetov in zagotavlja, da bo v Angliji sprejeto s posebnimi simpatijami. Celo ponosen je na to, da lahko ugotovi, da se imajo Sovjeti za svoj vzor najbrže zahvaliti »gibljivemu ustroju britanske zajednice narodov«; Reuter vidi v boljševskem slepilnem manevru »modernizacijo revolucijske države in imenuje novi Kremljev trik »višek Stalinovega razvojnega programa«, pri čemer še enkrat opozarja, da je zadnji ukrep »nujna posledica razpusta Kominterne in zopetnega priznanja pravoslavne cerkve«. Ako hoče bivši ameriški poslanik v Moskvi Davis to spremembo imenovati znak sovjetskega namena urediti si svojo državo na demokratskih načelih, potem rabi le židovsko-boljševiška gesla, ki so bila prav zato iznajdena, da bi zmedla in zamagljala demokratske puhoglavce. »Daily Express« se trudi s pravo židovsko uslužnostjo ter pozdravlja sovjetsko reformo kot »odstranitev boljševiškega strahila«.

Pravi vzrok, ki se skriva za to spremembo ustave, prihaja na dan tam, kjer skuša angleški in ameriški tisk spraviti prenos zunanjepolitične samostojnosti na 16 sovjetskih republik v zvezo z name-narj, ki jih ima Moskva glede Evrope. Ako n. pr. »Yorkshire Post« piše: »Sovjetska Rusija se s tem, da se vsaj po obliki spreminja v svetovno zajednico po britanskem vzoru ter da daje posameznim republikam obsežne formalne pravice in svobode, trudi, da bi spravila s sveta odpor proti vključitvi Baltskih držav v Sovjetsko zvezo in da bi po možnosti propagandistično in politično pripravila tla za ožjo zvezo ostalih vzhodnoevropskih dežel s Sovjetsko Rusijo.« potem govori iz teh besed sam britanski zunanji minister Eden, ki je pri listu »Yorkshire Post« zelo zainteresiran. Eden torej hitro izkorišča most, ki mu ga je zgradil Stalin, da bi opravil pred angleškim narodom izdajstvo vzhodnoevropskih dežel ter odstop angleške vlade od garancijskih obljub, ki so bile dane malim državam. Tako kot »Yorkshire Post« piše tudi »Daily Express«, da bodo s spremembo sovjetske ustave zgubili moč mnogi ugovori proti sovjetskim zahtevam do Baltika, kako bodo imele Baltike države svobodo, da bodo same izbirale svojo politično polje. List pripominja, da je Molotov v svojem govoru pred Vrhovnim Sovjetom izrečno opozoril na Litvo, Letonsko, Estonko, Moldavsko republiko in na Karelijo. Tu prihaja nedvomno do izraza, da ves Stalinov trik z dozdnevno spremembo sovjetske ustave ni nič drugega kot nov korak na poti vključitvi vzhodnoevropskih držav od Vzhodnega pa do Onega morja ter boljševizacije Evrope sploh. Da bi to načrte, ki jih ima Sovjetska Rusija pripravljene za primer zavezniške zmage malo popularizirali, zato je bil izvršen ves ta manever. Reuter vse to nedvomno izraža, ko piše, da kot vzrok reform lahko označimo željo, da bi se naredilo vključenje Baltskih držav v Sovjetsko zvezo tem državam samim in svetu bolj sprejemljivo. Toda ravno to ogorčenje Reuterja, ki se končuje s stavkom, da bo morala Moskva tak ugovor »brez dvoma zavrniti s prezirnim, priča, da je Reuterju tak način mišljenja popolnoma domač. »Star« pomeni sprememba ustave rešitev težkega problema, Stalin naj bi s tem odgovoril na vprašanje, ki daje veliki Britaniji in Združenim državam glede sovjetskih načrtov z Baltskimi državami vkljub obljubi Britanov in Američanov vsem nam ljudem, da jim bodo dali narodno svobodo, možnost, da mu pritrilita. Le-

tonska, Estonka in Litva naj bi — seveda je treba predpostavljati zavezniško zmago — še enkrat dobile pravico, da se same upravljajo, da imajo svojo lastno vojsko in diplomatske odnose s tujimi državami. Jasneje ne more biti povedano, kako bosta Anglija in Združene države odgovorili na Stalinov židovski trik ter da bosta radi uporabili to formulo, da se bosta otresli svojih garancijskih obljub. »Times« vključuje tudi Finsko v ta razpravljanja in meni »da morda sedaj še ni prekasno za tak razvoj na Finskem, ki bi po vojni lahko vodil do sporazuma na podlagi razmerja medsebojnega spoštovanja s Sovjetsko Rusijo.«
Jasno vidimo sledečo: Kremlj zasleduje s svojim slepilnim manevrom spremembo ustave tri cilje:
1. Pokazati se hoče pred demokratičnimi in pred svetom kot demokratska državna oblika ter skriti za tem brutalno boljševiško diktaturo in brezobzirni uničevalni in izkoriščevalni sistem. Zatreji hoče spomine na umore poljskega in ukrajinskega prebivalstva, na prisilno preseljevanje baltskih narodov ter si hoče nadeti obraz narodne države.
2. S prenosom zunanjepolitične samostojnosti na 16 sovjetskih republik bi rad 16 krat povečal sovjetski vpliv na mednarodnem področju.
3. S tem ukrepom bi rad spraval v tek propagandni stroj največjega obsega, ki bi obsegal nešteto sovjetskih poslaništev in generalnih konzulatov v vsaki državi, ki bi bila v diplomatskih odnosih s Sovjetsko zvezo ter bi na ta način pripravil agitacijsko podlago za razširjanje komunizma. S tem bo mogoče že obstoječe propagandne centrale poljubno pomnožiti in vse države, predvsem pa nevtralne, ki so še v normalnih odnosih s Sovjetsko zvezo, se bodo kmalu znašle pred kopico takozvanih sovjetskih diplomatov, ali bolje rečeno sovjetskih agentov. Te države se bodo kmalu kesale, da so pripisovale tak pomen dobrih odnosom s sovjetsko centralo v Moskvi.

K napadu »Izvestij« na Vatikan

Milan, 4. febr. Nepridržani napad moskovskih »Izvestij« na Vatikan daje sklepati, piše »Regime Fascista«, da Moskva računa s skorajšnjim zavzetjem Rima. Moskovska vlada smatra očividno za potrebno, da si preskrbi sedaj alibi, da bi lahko po zavzetju Rima uničila vse tisto, kar spominja na Večnem mestu na krščanstvo in najvišje duhovne vrednote. Stalin ni papeževih okrožnic, ki v najostrejši obliki obsojajo ruski komunizem, nikakor pozabil, Stalin se sedaj smatra upravičenega, da se maščuje nad Vatikanom. On je ustanovil brezbožniško gibanje in njegova odločenost in načrtnost je neomejna, če je potrebno izvesti program boljševiziranja Evrope. Zato je skrajni čas, poudarja »Regime Fascista«, da italijanski katoličani spoznajo vso daljnosežnost boljševiške nevarnosti. Tudi da-

nes se še večji del italijanske duhovščine ne udeležuje boja, ki bo odločilen za usodo Italije in katoliške cerkve.
Milan, 4. febr. Najnovejši napad sovjetskega lista »Izvestij« na Vatikan zaradi njegovega zadržanja napram fašizmu ocenjujejo v italijanskih političnih krogih kot zločinški poskus, s katerim hoče prijaviti Moskva v Londonu in Washingtonu svojo pravico soodločevanja v zadevah Vatikana. Kakor v vseh drugih evropskih vprašanjih, hoče Moskva tudi do Vatikana uveljavljati in izvesti svoje smernice in navodila. Čeprav je Moskva v zadnjem času namenoma kazala »spremenjen zadržanje« do vere, se ravno na tem primeru kaže staro sovražstvo morilcev duhovnikov in brezbožnikov do vere.
Bern, 4. febr. Washingtonski dopisnik tiste »Neue Zürcher Zeitung« piše k na-

Za rešitev svojega sina pretrpela cel križev pot

Sin ušel komunistom — Da mu reši življenje, ga je mati prijavila na karabinjerski postaji
Izdajalski kraljevi karabinjerji so jo zato ovadili komunistom

Marsikdo, ki so ga komunisti z lažjo in zvijačo zvalili v gozd, si je želel domov, ko je od blizu videl, kako izgleda komunistično osvobodilno gibanje. Toda pri najboljši volji si niso upali domov, ker jih je doma čakala hinavska in izdajalska kraljeva italijanska oblast, ki je take komunistične dezertarje streljala, medtem ko je prave komuniste pri delu celo podpirala. Zanimiv primer nam je pripovedovala neka žena z Brda pri Ljubljani. Sin je zbežal od komunistov in da ga ne bi Italijani ustrelili, ga je šla javit na karabinjersko postajo. Šel je v internacijo in si tako vsaj življenje rešil. Marešalo pa je mater ovadil karabinjerju, ki je bil pri komunistih v gozdu in ta je prišel in mater odpeljal v gozd. Kaj je tam doživela, naj sama pripoveduje:

Italijanski karabinjer-komunist me odpelje

V nedeljo, dne 4. aprila 1943, ob pol 11 zvečer potrkalo nekdo na okno in zavpilje: »Odpri!« Jaz pokličem moža, medtem pa že nekdo udari s puškino kopito po okenskem steklu, da se sesuje po tleh. Preplašena zbežim v kuhinjo in prižvega luč. Zunaj pa nekdo neprestano vpije naj odpreva. Mož odpre in vstopi noter karabinjer s petokrako zvezdo na kapi in revolverjem v roki ter reče: »Kje imate dva fanta?« Jaz pa povem, da je eden v internaciji, drugi pa spi. Potem reče meni, naj se napravim, da greva k marešalu na Vič, kjer bom dala nekaj informacij. Napravlila sem se in odšla z njim. Ko sva bila zunaj, pa nisva zavila proti Viču, ampak proti gozdu. Groza me je spreletela, ker sem vedela, da grem skoraj gotovo v smrt. Prosila sem karabinjerja, naj me rajši ubije doma, če me ima za kaj.

»Tovariši«-komunisti z Brda me prevzamejo

Ko prideva do mitnice me karabinjer izpusti. Pristopi osem oboroženih mož. Med njimi sem enega spoznala. Vprašala sem ga, zakaj moram iti z njimi. On pa je začel nad menoj strašno vpit: »Ali si mislila, da ti ne moremo do živca? Ti in Margonka z Brda sta obe za pobiti! Izrekel mi je vsa najgrišna imena. Hodili smo nekako pol ure in pridemo v Bokalce, od tam pa zavijemo na desno v gozd. Vso pot me je komunist strašno zmerjal.

Klečala sem pet ur ob borovcu — »tovariši« so pili brinjevec

Nekje v gozdu se ustavimo. Meni so ukazali, naj poklekam k borovcu — klečala sem 5 ur. Štirje komunisti so nospeli po tleh, eden me je stražil, trije pa so odšli v Podutik. Ko so prišli nazaj, so pili brinjevec in se menili, da ga jim je dal nek kmet na Brdu. Od 11 pa do 5 jutraj smo čakali, menda nekega komandanta, pa ga ni bilo. Potem smo šli naprej, dva pred menoj, jaz v sredi, za menoj pa ostali komunisti. Šli smo proti Vodnikovim jami, čez Kozamernikov vrt. Nazaj proti Stranski vasi ob gozdu proti Gaberju in pred cerkvijo mimo rojstne hiše mojega moža. Tam blizu postojajo, se smejejo in pogovarjajo. Sedem komunistov je šlo v hišo in ven so prišli z nahrbtnikom, nabasanim z našo obleko. En komunist je bil oblečen v obleko in površnik mojega sina Franceta. Meni je zabijal, da ne smem ziniti niti besedice, drugače že vem, kaj me čaka — in mi je nameril puško v čelo. Nato pridemo v Hrušovo do nekega poda, kjer je nek komunist stražil speče. Temu reče naš glavni: »Pazi na to žensko in glej, da z njo ne govoriš.« Čez nekaj časa se je vrnil in šla sva naprej. Takoj od Hruševa naprej sva prehitela kakih 30 komunistov tujih obrazov, ki so bili zelo razčepani.

V taborišču — sredi komunističnega »raja«

Nato zavijeva proti vrhu hriba in zagledava celo vrsto šotorov, iz katerih

so ravno lezli boljši gospodje in njihove »tovarišice«, ki so spale z njimi. Na vrhu hriba je bila majhna ravnila. Spreletal me je mraz, ko sem zagledala tukaj okrog 300 komunistov, ki so bili večinoma vsi goli in so tresli s sebe uši. Med njimi so bile pomešane tudi ženske. Ta, ki me je pripeljal, je poklical nekega »Matjažka« in ga vprašal, če me pusti tukaj ali me odvede še kam naprej. Preklinjal je in me zmerjal, ker zaradi mene ni vso noč spal. Sklenila sta, da ostanem za enkrat kar tam. Vsedla sem se na tla in opazovala obraze ter obšedovala ta komunistični »raj«, v katerega sem zašla tudi jaz. Mimo so hodili komunisti in videla sem več znanih obrazov. Ko so dobivali kosilo, fižol in krompir skupaj, so tudi meni rekli, naj grem v kuhinjo, da bom jedla. Jaz pa sem bila tako prestrašena in žalostna, da mi niti jedi ni dišala, čeprav se nisem ničesar jedla, odkar so me odpeljali iz moje hiše. Sedla sem na drevesen štor in se mlo z jokala. Ko sem začela premišljevali, kako po nedolžnem trpin osamljena sredi neznanih ljudi in niti ne vem, kakšna usoda me čaka. V Dvoru je bila ura štiri, ko zagledam še komunisto Velkavrh, ki je sedaj že ubit. Sprehajal se je z mlado komunistko. Ves čas zastražena sem pričakovala noči in prosila za ožjo. Toda neki komunist mi je odgovoril: »O le poizkusi, kaj je komunistično življenje. Ko je bila tema, sem se morala vleči poleg dveh komunistov kar na tla. Onadva sta bila z ožjo pokrita, jaz pa nisem imela ničesar, da bi se pokrila. Stražil me je neki kruljav komunist. Vso noč nisem zatisnila očesa. Ozirala sem se v zvezdnato nebo in goreče molila in se pripravljala na bližnjo smrt. V duhu sem se poslavljala od svojih domačih, saj za sina in moža sem itak mislila, da sta že mrtva, ker sem ob odhodu iz hiše slišala dva strela. Vso noč sem prečula v goreči molitvi za srečno smrt. Tresla sem se od mraza in groze. Ko je v Dvoru pri Polhovem gradu bila ura sedem, je začelo zvoniti in zdlo se mi je, da zvonijo vsem neznanim žrtvam, ki ležijo po tleh hribih. Ob 8 ali 9 so dobili zajtrk — močnik iz moka in zdroba. Neki komunist »Andrej« me je vprašal, če sem kaj lačna in če me kaj zebe. Povedala sem mu, da že dve noči nič nisem spala ne jedla. Rekel mi je, da naj grem v kuhinjo in se vsedem k ognju, da se pogrejem. Ker pa je pihala ostra burja, je bilo na Mrzlem vrhu zelo mraz in k ognju so se hodili gret tudi prestrašeni »tovariši«. Kar se približuje v kuhinjo »gospod komisar« — sit in naspán — iz Hruševega, kamor so hodili spat. Spodil je vse »tovariše« ven iz kuhinje in zavpil: »Smrt fašizmu! Mi pa smo morali odgovoriti: »Svoboda narodov«

»Marešalo je dal nalog, da se komunistov ne ovaja«

Ko je on odšel, pride za njim ob 10 karabinjer in me pelje do nekega drevesnega štora. Tam se vsedeva in začel me je spraševati zakaj sem svojega sina peljala na karabinjersko postajo. Povedala sem tako, kot je bilo. Sin je zbežal od komunistov in da ga ne bi Italijani ustrelili, sva se šla skupaj javit karabinjerjem. Šel je v internacijo in si tako vsaj življenje rešil. Karabinjer mi je rekel, da marešalo ne trpi tega, da se komuniste ovaja in da ima nalog od marešala, naj take ljudi, ki ovajajo, spravi na drugi svet. Dalje je pravil, da sta z marešalom prijatelja in da lahko hodi čez blok kadar hoče. Nato me je karabinjer vprašal, če poznam komunistične obeševalce. Jaz sem mu odgovorila, da jaz tega nič ne vem, ker se ne brigam za politiko, ampak samo za svojo družino.

Napočil je nov dan. Obiskale so me nedolžne živalice — uši. Peklo me je, da je bilo joj. Ob 9 pride Velkavrh in me vpraša, če me je že kdo zasiljal. Povedala sem mu, da mi je nekdo rekel, da me bo danes zasiljal še terenski komisar in menda ste

vi tisti. Velkavrh pa vzroji in zavpije: »Kdo vam je to povedal, dokler mi ne poveste tistega imena, se ne zganete iz tega mesta?« Jaz sem odgovorila: »Saj ga ne poznam po imenu!« Morala sem klečati pred njim, kakor pred Bogom, on pa je stal pred menoj, kakor lev. Dve sto komunistov je tiho pobiralo in trlo uši in eden izmed njih zavpilje: »Reči, da ti je povedal Tinec. Velkavrh pa zavpije: »Molči!« Oni pa njemu nazaj: »Ne, tebi že ne.« Jaz pa vztrajam pri svojem, da v nekaj dneh ne morem poznati vseh komunistov po imenu. Nato mi veli, naj vstanem in da moram vedno tako govoriti z višjimi. Nato pride »Matjažek« in grem z obema »sodnikoma« zopet malo v stran. Ona dva se vsedeta v travo, jaz pa na štor in zažetaj: »No, sedaj pa je pripoznajte svoj zločin, da ste ovadili sinale Jaz pa rečem: »Tega ne morem nikoli priznati! Sin je prišel domov in da ga ne bi Italijani kot komunistu ustrelili, sva se šla javit karabinjerjem. Po dveh urah se je moje zasliševanje zaključilo. Nato so me

Gospodarsvo

Novo delniško družbo v Srbiji. Lani je bilo v Srbiji ustanovljenih 20 novih delniških družb, ki delajo predvsem z lastnimi sredstvi. Lani je začelo na novo delati nad 50 tvornice in 1500 obrtnih obratov, dočim je ustavilo obratovanje 300 obrtnih obratov zaradi vojnogospodarskih ukrepov.

Zaposlenost delavstva na Hrvaškem. V mesecu septembru lanskega leta je znašalo število zavarovanih delavcev na Hrvaškem 201.288, od tega je bilo 64,69 odstotka moških, 35,31 odstotka žensk. Na Hrvaškem nadalje ni nobenega vpisane brezposelnega več.

Omejitve potrošnje električnega toka v Zagrebu. Mestna uprava v Zagrebu je odredila znižanje potrošnje toka v industrijskih in obrtnih podjetjih za 50%. Izjemo tvorijo mlekarne, pekarnice, tiskarne, v katerih se tiskajo dnevniki in revije. Promet na tramvaju bo omejen v delavniških urah, v nedeljo pa bo sploh ukinjen. Kinematografi dobe električnega toka za osem predstav tedensko.

Proti spekulacijam z nepremičninami na Hrvaškem. Hrvatska vlada je uvedla posebno takso za promet z nepremičninami. Ta taksa znaša 10% dosežene višje vrednosti pri prodaji v prvem letu po nakupu, 6% v drugem letu in 4% v tretjem letu.

Nova tvornica cementa v Turčiji. V Turčiji so začeli graditi novo tvornico

Kramp in lopata za nekomuniste

Ob začetku komunističnega »osvobodilnega« gibanja je bilo pravih pritejcev zelo malo. Tvorili so osrednje jedro v Osvobodilni fronti, ki je imelo v rokah vse vodstvo. V teku dveh let, ko so imeli v četah pod svojim vodstvom veliko število slovenskih mož in fantov, so jih pa seveda s stalnimi tečaji in predavanji mnogo pridobili za komunizem. Ko se jim je zdelo, da so že kolikor toliko komunistično vzgojeni, so jih začeli sprejemati v partijo. Od sedanjih pravih članov komunističnih tolpe, če izvajemo pristne mobilizacije, so skoraj vsi pravi partijci. V partijo so po večini vabili ljudi s tem, da so jim obetali visoka mesta v bodoči komunistični družbi. Naivne ljudi so lovili na razna komandirska in komisarska mesta. Zanimiva je izjava, ki jo je dal sekretar okrožnega komiteta za Novo mesto in njegovo okolico na zborovanju aktivistov v Kočevskem Rogu. Dejal je med drugim: »Za partije so določena prva mesta. Poskrbeli pa bomo, da boste tudi vi naši zavezniki dobili kako službo!« Komandir štabne patrle, po komunistično imenovan, je pa na Repčah pri Trebnjem izjavil: »Kdor se ne bo sam vpisal v partijo, bo moral prijeti za kramp in lopato in kopati po cestah.«

odslavili. Proti večeru pride Velkavrh in reče stražarju, naj se odstrani. Ko eva bila sama, izvleče iz žepa pismo in reče: »da boste vedeli, kako pišejo ljudje o vas, vam bom prečital to pismo.« Začel je čitati pismo, ki ga je pisala mati sinu komunistu, kako ji je hudo, ko sliši, kako kradejo in ropajo ter pobijajo ljudi, ki so nedolžni, kako se vlačijo z ženskami po gozdovih. Rekel mi je, da bo treba za vsako tako besedo dati odgovor. Ko pa sem vprašala, kdo je to pisal, mi ni hotel povedati in tudi podpisu ni hotel pokazati. Potem je odšel. K meni pristopi 55-letni mož z razmesarjeno roko v ruli in reče: »Kako je kaj s teboj, ne vem, če te bodo spustili, si že predložil tukaj. Kar preobleči se v komunistično uniformo da rešiš vsaj samo sebe. Danes se nič ne gleda, ali ubije brat brata ali žena moža.«

Končno vendarle — rešena!

Ko pa se je sredi noči zaslišal ropot avtomobilov, so začeli tolovaji kleči, češ: »Izdani smo!« Grozno preklinjanje je napolnilo tabor. Zagledala sem, da gre neki komunist z lopato in krampom proti meni. Hitro sem natiho obudila kesanje meneč, da me bo sedaj ubil. Tedaj sem se onesvestila. Ko sem se zopet zavedla, sem bila že rešena.«

Mehiška trgovinska mornarica. Novostanovljena mehiška trgovska mornarica.

Novostanovljena mehiška trgovska mornarica je v kratkem začela delovanje s štirimi ladjami s skupno tonažo 50.000 ton. Te ladje bodo izvažale petrolej in uvažale pšenico.

Zidovsko premoženje v Italiji. Z židovskim premoženjem se bo v bodoče postopalo na isti način, kakor s premoženjem državljanov sovražnih držav. »Gazetta Ufficiale« prinaša novo uredbo o zaplambi in upravi židovskega premoženja v Italiji kakor o upravi premoženja državljanov sovražnih držav.

Hrvatskoslovaška trgovinska pogajanja. Kakor nam poroča zagrebški dopisnik, se bodo v kratkem pričela trgovska pogajanja med zastopniki Hrvatske in Slovaške.

Ureditve plačilnega prometa med Italijo in Nemčijo. Dne 30. januarja sta podpisala zastopnik velenemške države poslanik Rahn in zastopnik republikanske fašistične vlade, generalni tajnik grof Mazzolini pogodbo in protokole o ureditvi plačilnega prometa med Nemčijo in Italijo. Skupni politični in vojaški interesi obeh držav zahtevajo ureditve plačilnega prometa med obema državama. Z novim klirinškim plačilnim prometom, ki bo postavljen na popolnoma novo podlago, bo dan temelj pospešeni izmenjavi blaga med obema državama in plačila po novi uredbi bodo mnogo hitreje izvršena kakor doslej.

Ameriški izvoz petroleja v Španijo ukinjen. Akcija vlade Združenih držav, da bo ukinila vsako dobavo petroleja Španiji, je bila sklenjena v soglasju z angleško vlado.

Hrvatsko-nemška pogajanja. V torko so se začela v Zagrebu pogajanja med nemškimi in hrvatskimi predstavniki v pogledu nemško-hrvatske trgovske pogodbe. Na pogajanjih je bil predmet razgovora izmenjava blaga, določitev cen in način plačilnega prometa. Nemško delegacijo vodi ministerialni dirigent Reinhard, na čelu hrvatskega zastopstva pa se nahaja trgovinski minister dr. Kabas.

Bombaž v Egiptu. V Egiptu je letošnja površina zemlje za pridelavo bombaža ostala ista kot v prejšnjem letu.

Poštna hranilnica v Amsterdamu je dosegla v letu 1943 nov vložni rekord. Na 0,2 milijonov novih vložnih knjižic je bilo vplačanih 232 milij. goldinarjev novih vlog. **Proizvodnja zlata v Transvalu.** Pridobivanje zlata v Transvalu znaša v l. 1943 12,8 napram 14,1 milijonov v letu 1942, kakor sporočajo iz Pretorije.

Novo dansko notranje posojilo v znesku 60 milij. kron. V kratkem bo razpisano novo posojilo po tečaju 99,50 po 4% za dobo 30 let, dočim je znašala doslej amortizacijska doba 20 let.

Iz Ljubljane do Kočevja med sledovi zločina

Gosta megla je ležala po ljubljanskih ulicah, ko smo se odpeljali proti Dolenjski cesti. Avtomobil, ki tvorijo kolono, drvijo v sklenjeni verigi drug za drugim. Pogled nanje je pester. Med vožnjo, ki spremlja težko natočeno avtomobile, se povsod opazijo kmetje, ki se vračajo na svoje domačije, potem ko so v mestu nakupili nekaj najpotrebnejših stvari, ki jih na Dolenjskem ni dobiti.

Ze ob nestrpnem čakanju na odhodnem mestu so mi bili kmetje pripovedovali, kako presenečen bom, če si po daljšem času spet ogledam Dolenjsko. Odgovoril sem jim, da vneto prebiram naše časopise in da mi je vse znano. Nisem jim takrat še verjel, da naši časopisi še premalo opisujejo gorje, ki ga je zanesel na našo lepo Dolenjsko komunizem.

Ze kmalu potem, ko smo zavozili mimo mestne meje, so se pokazali sledovi uničujočega dela komunistov. Porušene in požgane domačije si sledijo vedno bolj pogosto. Kmalu zavijemo po serpentinah nad Pijavo gorico. Ko se ozrem na levo, se mi nudi svojevrsen pogled. Dolga veriga avtomobilov se vleče počasi navzgor, vsi zvrhani najrazličnejšega blaga, ki ga obubožani Dolenjci tako potrebujejo. Prvi avtomobil se nenadoma ustavi. Iz njega poskačejo pionirji. Še preden sem mogel ugotoviti kaj se je zgodilo, je že zapotala prenosljiva motorna žaga in kakor bi trenil je nekaj podrtih dreves, s katerimi so hoteli tolovaji ovirati vožnjo, razžaganih in spravljanih s poti. Medtem se je kolona zopet sklenila in nadaljevali smo pot. Postal sem bolj pozoren, saj sem mislil, da so za harikadami tolovaji. A ničesar ni bilo. Kar prehitro so se vrstili kilometrski kamni in izza dreves se prikaže ogromna razvalina. »Turjak,« mi pojasni šofer, ki je takoj razumel moj vprašujoči pogled. Da, Turjaški grad je stal nekako tako ponosno — branik pred roparskimi Turki — a danes! Stisnil sem zobe in posvetil v mislih nekaj trenutkov mojim padlim sobojnikom. Prijeto mi je postalo, ko smo srečali močno domobranksko patrulo, ki nadzoruje cesto. Nekaj besedi izmenjamo, pa smo že mimo. Seveda smo že visoko nad meglo, ki leži nad barjem in Ljubljano in zimske sonce se ogreva zemljo. Nebo je temnomodro. V svojem navdušenju nad to lepo domovino začno domobranci s petjem, ki ne prestane prej, dokler se ne ustavimo na trgu v Vel. Laščah. Domačini se pozdravljajo z znanci, vojaki s svojimi stanovskimi tovariši, ki so tukaj na službi. Treba je misliti malo tudi na železce, seveda pa ni časa za topla kosila. Ze se oglasi piščalka vodje kolone in za nekaj avtomobilov skrajšana kolona se premakne naprej. Kmalu imamo priloiko videti železniško progo, ki vodi proti Ribnici. Nek most, ki so ga tolovaji podrl, so vrli pionirji postavili v 20 minutah, medtem ko so ga, po pripovedovanju domačincev, tolovaji podirali vso noč in se domaneči so jim morali pomagati. Niti Ribnici, ki je znana po svojih rdečkarjih, niso tolovaji prizanesli. Požgali so grad, v katerem je bila urejena bolnišnica, obe novi, veliki šoli, kolodvor itd., vse kar se zdi bandito »vojasko« važno. Napovedali so nova pogorišča in ljudstvo trepeti. Najraje bi se takoj vrnil v Ljubljano in pripeljal s seboj nekaj nevernih Tomažev, da se prepričajo, kako se godi ljudem v območju rdečega raja. — Da, to bi bilo res učinkovito!

Ko smo odhajali iz Ribnice proti Kočevju so bili avtomobili polni kmetkega prebivalstva, ki se loči od svoje tako ljubljene domače grude in se zateka v Kočevje, kjer vlada red in mir, kjer so ljudje varni pred komunističnimi roparji, morilci in požigalci.

Zgrozil sem se ob prihodu v Kočevje, ki so ga tolovaji izropali in opustošili. Uničeno je vse, kar je bilo kaj vredno. A oblast je že zaposlila ljudi pri očiščevanju ruševin in življenje se zopet kaže tudi tukaj.

Ce me bodo opravi v doglednem času zopet zanesli v te kraje, bi želel samo to, da bi smel vzeti s seboj nekaj ljubljanskih, ki še danes ne verjamejo, da je »Osvobodilna Fronta« v resnici »Morilna fronta« in prepričan sem, da ne bi bil nobeden od njih tako pokvarjen, da bi tega ne priznal.

Leseni kruh

(Mile Urban)

Tak je bil Adam Zuk, ne dober, ne slab. Tak je bil, kakor so navadno ljudje, ki pozimi in poleti garajo, se mučijo in ubijajo z lesom od ranega jutra do pozne noči. Pa tudi premišljal ni o tem, kakšen je. Ni imel časa za take neumnosti. Vlačil je, valil in garal do smrti izmučen vse božje dni, pa vendar ni imel nič od tega. Ko je koncem tedna dobil denarce, je stopil v najbližjo krčmo, sedel za mizo in navadno vse do zadnjega vinarja — zapil.

Nekoč se mu je to prigodilo prav na dan pred svetim večerom. Obšel je v dvoraki krčmi, a ko je takole okoli polnoči odhajal, ga je bil tako poln kot sod. Nože so se mu opletale z ene strani na drugo, jezik prav tako, a glava, težka kot mernik, mu je opletala na volnem vratu. Bil pa je še toliko pri zavesti, da je spred konja pobral seno, ga naphal v vrečo, se potem skobacal na sedež, se na široko razkoračil ter za bajto, skozi jelov gozd, obrnil v sosednjo vas.

Snega je bilo to zimo več kot dovolj. Zapadel je šele pred kratkim, zato pot še ni bila zgažena. Jelovje, pokrito s snegom, se je skoraj zlivalo z zemljo, je kjer se je bil sneg osul, so večice iz skritih, s temo nastanih skrivaličle močle bistre glavice. Nebo je bilo oblačno, vendar pa je bilo svetlo dovolj, ker je mladi sneg širil neko nenavadno svetlobo. Pokrajina, poplavljen z njo, v njej lahko začetni obrisi grčev, ki so se izgubljali v dalj, vse je bilo kakor iz pravljice. Veter ni zapihal, poteček ne zaklokotal, vse je bilo negibno in brez glasu, zdelo se je kakor izklesano iz mramorja. Le sanke so dvaj za zdaj zaškrpale, ko so bredle v ovinkih skozi

sneg, zvonce — drobni krugljček iz medenine — je na vratu utrujenega konja osamelo in enolično zvenel cín-cín-cín-cín-cín-cín-cín. Ko pa ni našel trdne opore, ob kateri bi se v odmevu odbil, je tiho utonil v morju snega kakor p vernikah. Utrujen konj je večasih obstal, se v zadregi ozrl okoli sebe in tedaj je ta tišina bila še večja. Ze kar temobno je padala ta tišina na ušesa in dramila Adama Zuka iz dremanja, tako da je vedno znova dvigal bič in klical:

»Hi, hi...«
Bila eta že dobršen kos za dolnjim milinom, ki je zaspano kakor zaklet stal nad cesto. Ni klopotal, s koleasa odvrnjena voda ni padala in šumela kakor navadno. Bil je nem in tihi in menda prav tako je bil Adam Zuk kar tako čez ramo pogledal nazaj.

Niti ne na mlin. Kar tako čez ramo, nehote, kakor da bi se hotel prepričati, ali ni izgubil vreče s senom.
Ni je izgubil.
Vreča je bila tam na zadnji premi, privezana z verigo. Toda... Kaj je to?... Ali ga oči varajo ali kaj?... Adam Zuk je pogledal natančneje in... Kakor bi sedel na vreči neki otrok v belem kožuščku, s svetniškim sijajem okoli glave. Ročice je imel potisnjene nekam pod pazduho, kot bi mu bilo mraz, smehljaj pa se ni, kot se navadno smehljajo taki otroci. Sedel je sklenjeno ter žalostno gledal Adama Zuka.

Adam Zuk si je pomencal oči z dlano, pogledal še enkrat, a ko privid otroka ni izgubil, s presenečenim glasom vzkliknil:

»No... Jezus!... To si ti?...«
»Da, Jaz sem je odgovoril otrok.
»Kje si se pa vzel?« je planilo iz Zuka.
»K vam grem. Ze zdavnaj bi moral

biti tam, toda ti si se zakasnili...«
Bilo je kakor karanje. Adam Zuk je začutil, kako je ta žalostni, očitaloči glasek prešinil njegovo dušo, kako mu je preletel srce. Reel... Zakasnili se je... Danes je sveta noč... Zena ga čaka, otroci ga čakajo, on pa še uro od vasi, od doma... Pa če bi bilo samo to! Pa je še nekaj hujšega. Vse denarce je zapil in zdaj se brez vinarja pelje domov, pijan kakor snop.

Adam Zuk je spadal obraz. Hotel je pljunuti in ozmerjati samega sebe. In to bi bil najbrž tudi napravil, toda domislil se je, da bi to ne bilo lepo. Prav res ne! Ko pa pelje Jezusa... Toda nekaj je vendarle moral storiti. Podoben veliki črni sovi se je tedaj spustil s sedeža na vrečo k Jezusu, se sključil, postal čisto majhen in s skesanim glasom ponovil:

»Zakasnili sem se...«
»In napil...«
»In napil...« je priznal Adam Zuk skoraj jokaje.

Ali Jezusčka Zukovo kesanje ni veliko ganilo. Upri je vanj svoje oči, ki so bile kot ogorčene in ga z jezo v glas vprašal:

»Pa zakaj si se napil?...«
Adam Zuk je sklonil glavo in molčal. Potem pa, čez dobršen čas, je rekel z glasom, votlim, kot da prihaja iz vodnjaka.

»Če bi jaz vedel...«
»Če bi jaz vedele se je nasmehnil Jezus s trpkim nasmehom. »Če bi jaz vedel... Kdo pa naj bi to vedel?...«
Vprašujoče je pogledal nani, a pod tem pogledom bi se Adam Zuk najrajši vrtel v zemljo. Grozno ga je to zadelo! Glej, napil se je, pa — ne ve, zakaj se je napil... Kako je to mogoče? Kako?

Mogoče ne bi bil niti odgovoril, toda v tej tihi noči, v tem strahotnem molča-

nju, ko ni bilo slišati nič drugega kot samo škripanje krivlin in cín-cín-cín-cín medenega krugljčka na vratu utrujenega konja, se je njegov pogled obrnil v notranjost, se zaplčil v dušo in jo razvnel kakor ugaslo žerjavico; jezek mu je strašno otekel, besede so zazvonile v ustih in se proti volji začele valiti ven kakor povenjen velikih, od smole umazanih pesti, iskale vrat, iskale izhoda iz tega nemogočega lesenega življenja.

»Zakaj sem se napil?...« je z zobmi strl prvi stavek tega zamotanega vzroka. »Povem ti, če hočeš vedeti...«
»Vem!« Jaz vem, da mi boš težko dal prav. Prav res težko! Ker vi tam v nebesih... Eh! Kdor ni bil v gozdu, kdor ni vozil drva, vem, da mu je težko razumeti, čemu se mi opijamo. Toda...«

Adam Zuk je široko odmahnil z roko. Tudi pljunil je, kaor da bi ne bilo vse to vredno besed. Čez trenutek se je vendarle obvladal in z nekim mirnejšim, tišjim glasom nadaljeval:

»Poletje ali zima zame? To je vse isti hudir!... V tem vstajam in v tem odhajam v gozd... No, poleti bi še šlo. Toda pozimi, ko zmruže, da kar poka... Pri moji veri, to je pasje delo, kopati les izpod snega, spenjati ga z verigami, trgati ga iz ledu in čakati vsak trenutek, da pobije tebe ali konja. Roke ti pri tem otrpnejo, ušes in nog ne čutiš... Veš, tak si kakor ta les, ki ga voziš. Greš, vpiješ nad konjem, potiskaš voz gor v klanec, da ti sklepi pokajo... Vso pot ne slišiš drugega, kot samo preklinjanje, ne vidiš drugega kot samo kole, kako tleskajo konjem po hrbtu, kako se kobile predčasno zrehajo ali erakajo po jarkih, kako les pritiska ljudi k ročicam in jim lomí ude... A kaj zaslužiš na dan?... Nekaj piškavih kron. Nič!«

Zdelo se je, da bo Adam Zuk zaklel, kot znajo samo drvarji in furmani: brez sramu in prav debelo. Pa ni zaklel. Samo usta so se mu našobila kakor na jok in pred očmi se mu je zameglilo. Sedel je tako trenutek, stokačoj sam zase, no potem pa si je z rokavom otrli oči, zamrkal in nadaljeval z glasom, kot da prihaja iz neizmerno daljave:

»Les, les in ves božji dan sam les. Mraz v rokah, mraz v nogah, mraz v srcu... Prideš do vasi trd ko cepce, dobiš nekaj teh piškavih kron in — ali se ti ne zahoče, da bi se malo ogrel?... Ali se ti ne zahoče, da bi se malo pozgovoril?... Ej, zahoče se ti! In to tako zelo zahoče, da bi te niti so konj ne zadržalo. Greš not, naročiš, izpiješ in čutiš, kako se ti vse znova ogreva. prebujala, kako znova začneš živeti in zavediti se, da živiš... Vi tam v nebesih... Eh! Kaj vi veste o našem življenju tu dol, v gozdovih? Gozdovi tam pri vas zgoraj so prekrasni: poleti zeleni, pozimi beli... Mi tu spodaj pa, v teh gozdovih... Tepemo se z lesom in jemo leseni kruh. Trd je ta kruh. Trd zares — pri moji veri!... Zobe lomimo v njem, življenje lomimo v njem. In zato nam prav pride, če moremo pozabiti vsaj za trenutek na njegovo trdoto. Dobro ti je, če pozabiš na revščino, na trpljenje in še celo na to, da si na svetu.«

Adam Zuk je sklonil glavo in molčal. Jezus pa ni odgovoril, samo malce se je naglil na stran, kot bi se hotel priviti k temu črnemu možaku. In tako sta drug poleg drugega šla skozi belo noč, šla naprej proti domu, spremijala pa ju je strahotna tišina, v katero je samo zvonce neke na vratu utrujenega konja vpletal vesel trak medenega cín-cín-cín-cín.

Na Svečnico so podrli jaslice

»Zveličar nam se je rodil...« Kolikokrat smo slišali mehke zvoke v minulih božičnih dobi pod vernim slovenskim krovom, kolikokrat v cerkvi. Čudovit napoved, še bolj čudovita vsebina. Pa smo pomislili, ko smo čuli to pesem, kaj pomeni, kaj nam pripoveduje?

Pred par dnevi sem se peljal v tramvaju. Gneča je bila, tako da sem stal tesno za dvema gospodoma. Govorila sta o komunizmu. Strinjala sta se, da je ta nauk sam na sebi poguben, da bi prinesel le povratek v suženjstvo in tlačanstvo. Soglašala sta, da so načini, s katerimi hočejo komunisti ta nauk spraviti v življenje, ogabni in kulturnemu človeku brezzvečno odvratni. Do sem sta bila istega mnenja in pogovor bi bil prav gotovo ne slišal, da nista bila oba gospoda verjetno profesorja, vajena jasno in razločno govoriti. Tedaj pa je eden izmed njiju z glasom malo narasel, v znak, da misli postaviti trditve, ki ji bo tovariš po vsej verjetnosti oporekal:

»Slišite, gospod kolegal Reformatorjev, kot so Marx, Lenin, Stalin ali naš Karelj in Križ, ne sprejemam. Na svetu je že tako dovolj hudega in ne rabimo prav nobenih reform na slabše! Toda nek reformator bo pa le moral priti, kajti krščanstvo, kot lahko sami vidite, je odpovedalo. — Oh škoda, da je že mola postajal! No pa saj se bova še videla! Še kratek prividig klobukov — in gospod, ki je zadnje besede govoril, se je spustil iz tramvaja...

»Krščanstvo je odpovedalo!« To trditve slišiš iz učenih ust, slišiš je iz neukih.

Mnogi med nami sprejmujejo danes v svojih mislih Gospoda še vedno isto, kar so ga vprašali pred tisoč devetsto leti Janezovi učenci »Ali si ti Kristus, ali naj drugega čakamo?«

Kar čakajte rešenika, kot ga čaka Jude! Za njih in za vas Rešenika res še ni bilo, ker ga ne poznate! Pa tudi upu, da vas pride kdaj kak reformator rešiti, dajte slovo! Kajti le v enem imenu je

rešenje in to je ime tistega, čigar rojstva se je v božični dobi spominjal kristjan. Svet je uganka. Življenje uganka. Trpljenje, bolezen, smrt... zakaj? Dobri, odkritostni, navdušeni, požrtvovalni — trpe... Zlobni, potuhneli, oprezní, sebični — dobro žive! Kdo izmed smrtnikov je že kdaj odgovoril na to vprašanje? Ali Sokrat, ali Kant, morda Marx? Izmed ljudi ni rešil te uganke še nihče!

In vendar pozna odgovor vsaka dobra slovenska mati, vsak pobič, ki je že vedel kaj poje, kadar mu je privrela iz glia:

»Bog se je ulovečil — Veselimo se! Da bi nas odrešil!« — O radujmo se!

Da, v betlehemskem hlevčku se je rodil Odrčenik sveta. Vzemimo v roke Katekizem, Sv. pismo pa morda Učenikova »Katoliška načela« in ne bo nas mučila več nobena usodna uganka. Nič več ne bomo čakali preroka, ki bi nam pokazal pot. Kot na dlani nam bo, kje je rešitev za družbo, kje je uteha za bolno človeško srce...

Imamo konje in plug in njivo, a brez našega dela brazde ne bo! Imamo nauk, a brez tistega, ki bi sebe in okolico po njem oblikoval, je nauk mrtev.

Spoznavajmo Kristusa, kajti malo ga poznamo. Ko bo Njegov nauk osvojil in preoblikoval nas, ponesimo Luč v srca tistih, ki nas obdajajo. Naj beži tema! In prihodnji božič bo vse lepše zadelo!

»Zveličar nam se je rodil — o čujte, ki dolgo zaželen je bil, — prišel je iz višave.

Odrešit ves človeški rod prišel je Jezus naš Gospod.

Peli bo bomo v živi veri, da je resnica, kar pojmujemo. Nič več ne bo jadikovanja in dvomov ostalo le do dela. In to delo bo veselo, kajti stavba, ki jo bomo zidali na Vogelni kamen, bo rasla. Nič več ne bo strahu, da bi se sesula...

Novi grobovi

† Alojz Simnovec. V Ljubljani je za vedno zatisnil oči krajski mojster g. Al. Simnovec. Blagodejna rajnega bodo pokopali v nedeljo ob treh popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah.

† Luka Suhadolnik. Umrli je g. Luka Suhadolnik, posestnik na Sufici. Rajnega bodo pokopali v soboto ob devetih jutraj. Sveta maša zadušnica bo v ponedeljek ob osmih v farni cerkvi na Dobrovi pri Ljubljani.

Naj rajnika sveti večna luč, vsem njihovem dragim naše iskreno sožalje!

Zgodovinski paberki

5. svečana:

1. 1555. je bil odprt državni zbor v Augsburgu, na katerem je sklenil Ferdinand, brat Karla II., znameniti avgurski verski mir. Ta določila: 1. državni stanovni avgurski veroizpovedi so versko in državno enakopravni s katoličani; 2. podaniki morajo pripadati veroizpovedi svojega gospoda (cuius regio, eius religio). Gospod ima pravico določati veroizpoved podložnikov, dovoljevati pa mora prost odhod onim, ki veroizpovedi ne marajo menjati; 3. do državnega zbora sekularizirana posestva ostanejo v posesti sedanjih lastnikov; 4. cerkveni državni stanovni (škofje, opati) imajo sicer versko svobodo, toda pri prestopu v protestantizem se morajo odpovedati cerkvenim posestvom (reservatum ecclesiasticum). To zadnje določilo ni bil sklep državnega zbora, temveč le posebna kraljeva izjava, ki je bila dodana sklepom zbora, to je dajalo protestantom priliko, da se tega določila niso držali, vendar je cerkveni pridržek na splošno omogočil, da je katoliška cerkev ohranila svojo tedanjo posest. Na avgurskem zboru je moral cesar, ki je zastojal skušal s silo poriniti novoverce, ubrati druga pota in se pomiriti z njimi. Ugled krone je le še bolj padel, nemški narod pa poslednji ni samo politično, ampak tudi versko razcepljen —

1. 1573. je uskoški poveljnik Thurn porazil kmečko vojsko pri Krškem, ki jo je vodil Nikolaj Kupinič. Thurn je pridrl preko Kostanjevice s približno 500 ljudmi, kmetje so se naglo razpršili. Ob 3 ponoči je javil Thurn kranjskim stanovom: »Ob 11 popoldne sem se dvignil proti upornikom. Ko so me zapazili, bilo jih je okoli 2000, so se zagagnali v beg in se zatekli v Krško. Nato sem odredil, da peši s zgornje

strani prodro v mesto, konjeniki pa ga zajamejo z druge strani. In tako smo z božjo pomočjo mnogo teh kmetov pobili, še več se jih je vtopilo v Savi. Vsega je poginilo do 300 moških. Uskoki so besneli in plenili, da mi je samemu žal —

1. 1874. se je rodil v Trebinju v Hercegovini pesnik Jovan Dučić. Pesnik je prišel pod vplivom Vojislava Ilića, pa se je predal vplivu francoskih simbolistov. Izredno pazi na obliko. Ima sijajen stil tako kot pesnik, eseiist in potopisev (največji srbski stilist). Njegove pesmi so izšle l. 1900. v Mostarju.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapisih

Lov na oblačilne karte

Ze lani avgusta, posebno pa septembra po polomu savojškobadoljevske vojske so sumljivi in brezvestni verižniki uprizorili veliki lov za oblačilnimi kartami. Vporablajo pri tem najbrezvestnejše trike in sleparije. Pa še sedaj ne mirujejo. Verižniki in črnoborjanci, ki kupujejo z namakturnim blagom na protizakonit način, so rabili te oblačilne nakaznice, da so si lahko nabavili po zakonitih in maksimarnih cenah razno manufakturno blago in usnje odtodno obutev, kar so potem skrivaj prodajali po črnoborjanskim cenah. Po svojih priganjajih in agentih so dobivali oblačilne nakaznice od usmiljenih ljudi brezplačno, a oni so se z njimi močno okoriščali. Hodili so sleparski verižniki okrog dobrih ljudi in jim začeli milo tožiti: »Bodite tako dobri! Odstopite mi od svoje oblačilne nakaznice nekaj točk. Obležim imam družinico, pa mi manjka 10 ali 15 točk! Odstopite mi te točke!« Drugi sleparji, ki so bili še držejši in nesramnejši, pa so ljudem pravili celo povest o težki usodi dolenskega begunca, ki je prišel v Ljubljano skoraj popolnoma nag in bos ter sedaj revež, ki ima drugače denar, prosi, da bi mu kdo odstopil svojo oblačilno nakaznico. In ti verižniki so na ta način nabrali precej nakaznic. Dobrim ljudem pa so po dolgih mesecih vrnilo golo glavo ali pa jo celo zavrgli. Baje hodijo taki sleparski tipi še okrog usmiljenih ljudi in skušajo pod pretvezo, da nabirajo obleko za dolenskega begunca, ljudi pretenjati za nakaznice. Ljudje, bodite oprezní pred takimi sleparji!

Stanovanjske odpovedi v januarju

Do letos je bil na okrajnem sodišču referat o sodnih stanovanjskih odpovedih odkazan enemu samemu civilnemu sodni-

Za današnji dan	
Koledar	
Sobota, 5. svečana: Agata, devica in mučenica; Genuin in Albuin, škofa; Avit, škof.	
Nedelja, 6. svečana: 1. predpostna nedelja; Doroteja, devica in mučenica; Tit, škof.	
Dramsko gledališče	
»Normanski junaki« — Red Sobota. Ob 16.	
Operno gledališče	
»Sneguročka« — Red B. Ob 15.30.	
Kino »Matica«	
»Beli sen« — Predstave ob 15 in 17.30.	
Kino »Union«	
»Krambambuli« — Predstave ob 15.30 in 17.30.	
Kino »Sloga«	
»Diesel« — Predstave ob 15 in 17.	
Lekarniška služba	
Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43, mr. Trnkoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.	
Nedeljsko zdravniško službo bo opravljala od sobote ob 20. ure zvečer do ponedeljka do 8 ure zjutraj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Ljubljana, Pletersnikova ulica 13.	

Oddajniška skupina Jadransko primorje

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 5. februar:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav; vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert za razvedrilo — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Za vsakega nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldanski koncert — 17.45 Gospodinsko predavanje — 19 Ura solistov, koncert prof. Jana Slajsa — 19.30 Poročila v slovenščini, pregled sporeda — 19.45 Mala glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Koncert za razvedrilo izvala radijski orkester pod vodstvom D. M. Siljanca — 21 Mali kabaret — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

RADIO TRST

Opozarjamo radijske poslušalce na slovensko radijsko oddajo, ki jo oddaja radio Jadransko primorje postaja Trst vsak dan od 18—19.30 na srednjem valu 243 m. Vse spremembe radijskih oddaj bodo vedno javljene v radiu in v dnevnom časopisu.

ku in je evidenco o teh odpovedih vodil samo en oddelek za civilne pravde. Letos pa so bile stanovanjske odpovedi razdeljene na vse tri civilnopravne oddelke po abecednem redu strank. Vsi trije oddelki so letos januarja zaznamovali skupaj 50 stanovanjskih odpovedi, s katerimi so hišni lastniki odpovedali stanovanja najemnikom, ki so bili dolžni najemnino za vsak mesec, ker se niso držali hišnega reda, ali, ker so lastniki stanovanje rabili za svoje. Odpovedana so bila večidel mala stanovanja, obstoječa iz ene ali dveh sob. Lani v januarju je bilo zaznamovanih 67 odpovedi, iz ene ali dveh sob. Lani v januarju je bilo zaznamovanih 67 odpovedi, predlaskim 96 in leta 1941 januarja celo 105 odpovedi.

Mal požar in razne nezgode

O zastupitvi z oglikovim dvokisom gostilničarja Frana Šušteršiča je bilo kratko poročano. Nesreča se je takole primerila. V torek 1. t. m. popoldne je nastal mal požar v shrambi za sušenje mesa. Goreti je začel leseni strop na mestu, kjer je bila pločevinasta cev, vodeča od peči, v kateri je gorel premog. Plin je na tem mestu začel uhajati in se širiti po shrambi. Gospodar in hčerka sta hitela, da bi v shrambi pogasila ogenj. Plin pa ju je omamil, da sta se nezvesta zgrudila na tla. Na pomoč poklicani reševalci so z dihalnim aparatom obudili kmalu k življenju hčerko, ki je bila rešena. Težja zastrupitev pa je bila pri gospodarju, ki so ga morali prepeljati v bolnišnico. — Ivan Grušen, 19 letni delavec progovne sekcije dr. železnice si je med delom poškodoval levo roko v zapetju. — Ključavničarju drž. železnice 38 letnemu Ivanu Bučariju je puhnila v obraz para in ga hudo ožgala. — Marija Lampičeva, 50 letna žena mizar-

Železniški promet na Dolenjsko

Dne 3. februarja 1944 se je otvoril potniški promet na progi Ljubljana-Grosuplje - Čušperk s sledečimi odhodi in prihodi vlakov:

Ljubljana, odhod	7.50, 12.31
Grosuplje, prihod	8.26, 13.07
Grosuplje, odhod	8.30, 13.18
Čušperk, prihod	8.50, 13.40
Čušperk, odhod	9.00, 14.13
Grosuplje, prihod	9.20, 14.33
Grosuplje, odhod	9.23, 14.40
Ljubljana, prihod	9.54, 15.12

Večerna vlaka, z odhodom iz Ljubljane ob 18, prihod v Grosuplje 18.38 ter odhod iz Grosuplje ob 18.52 in prihod v Ljubljano ob 19.23, vozita še nadalje samo na progi Ljubljana-Grosuplje.

Nadalje izostaneta od istega dne do sedanja vlaka z odhodom iz Grosuplje ob 8.40 in 13.16, ter prihodom v Ljubljano ob 9.12 in 13.47.

Obnovitveno delo slov. domovine potrebuje železa. Poiščite vsak kos, ki ga ne potrebujete in ga izročite skupnosti!

Izdelovanje igrač

Izjemno od določb naredbi št. 193 o prepovedi izdelovanja in prodaje igrač z dne 26. oktobra 1942, Sl. list 361-86, do nadaljnjie odredbe dovoljujem izdelovanje igrač, vendar izključno iz neracioniranih tvari, pridobljenih na domačem trgu in pod pogojem, da se v obrtnih obratih za tako izdelovanje ne najemajo nove delovne moči. — Takšne igrače se smejo prosto prodajati.

Iz pisarne Sefa pokrajinske uprave, oddelka za trgovino, obrt in industrijo.

OBVESTILA »PREVODA«

Jabolka za bolnike in mladino

Od 5. do 9. t. m. se bodo delila jabolka na januarska bolniška nakazila izdana od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani in sicer po 2 kg na osebo proti izročitvi celega lista (glave bolniškega nakazila).

V istem času se bodo delila jabolka za mladino do 18 let starosti po 1 kg na odrezek »A« dodatne živilske nakaznice za mladino (Do. Ma, Do. Mb, Do. Mc) za mesec februar.

Zavodi, ki imajo v oskrbi bolnike in mladino naj dvignejo nakaznice za jabolka na Prevodu, Novi trg 4-III oba št. 15.

Jabolka bodo delila naslednje tvrdke: Kmetijska družba (Novi trg), Gospodarska zveza (Majstrova ulica), vse nabavljalne zaupne in konzumna društva, tvrdka »Ekonom« (Kolodvorska ulica), Nicklsbacher (Pražakova) in Smrkolj (Vošnjakova) in stojnice na živilskem trgu.

Vrstni red: dne 5. t. m. črke A—E, 7. t. m. F—L, 8. t. m. M—S, 9. t. m. S—Z in zamudniki.

skega pomočnika se je pri padcu močno poškodovala po glavi. — Huda nesreča se je primerila v Dolenji vasi pri Ribnici. Dečki so se igrali s fračami in metali kamenje. Neki deček je s fračo ustrelil v desno oko 8 letnega Alojzija Levstika tako, da mu je okoli skoraj popolnoma izbil. — V Brusnicah pri Novem mestu je eksplozirala bomba, ki je hudo poškodovala po obeh nogah 13 letnega posestnikovega sina Antona Lukšeta.

Uprava akademije v Beogradu. Srbski ministrski svet je na koncu lanskega leta sklenil ustanoviti v Beogradu upravno akademijo. Ta akademija naj bi bila državna ustanova in bi služila za to, da daje javnemu uradništvu potrebno strokovno izobrazbo. Učni načrt obsega teoretično in praktično izobrazbo. Praktično se šolanje izvaja v težajih, ki so ali stalni ali občasni. Zaključek tvori diplomski izpit. V šolo se sprejemajo dijake v abiturientске tečaje. Merodajni krogi pravijo, da se bo to šolo izobrazbeno raven srbskega uradništva zelo dvignila.

Trgovske zbornice na Slovaškem. Na Slovaškem predlagajo, naj bi se vse tri slovaške trgovske zbornice v Bratislavi, Prešovem in Novem Žitju združile v eno samo zbornico, ker je za Slovaško ena zbornica dovolj.

Dnevne novice

Slovenec praznik sv. Janeza Boska v svetilišču sv. Terezije na Kodeljevem bo v nedeljo, 6. februarja. Ob 8.45 bo slovena služba božja, ki jo bo opravil kanonik g. Korošić Franc. Zbor bo izvajal Mavovo »Missa«. Vincentil ob spremljavi orkestra. — Ob 15 bo imel govor g. dr. Andrej Farkaš, nato pote litanije Matere božje in blagoslov. Castille gorečega apostola mladine vabljeni. Kmetijski odsek mestnega gospodarskega oddelka zaradi preelitve v nove prostore v Beethovnovi ulici 7, pritišlje, desno, dne 5. t. m. ne bo posloval, 7. t. m. pa prične ta odsek posloovati v novih prostorih.

Bolničarje in bolničarke ter samarjane in samarjank, ki so že dodeljeni na posamezne rajonske postaje, kakor tudi one, ki še niso dobili rasporeda, vabi vodstvo mestne zdravstvene protiletalske zaštite, naj se zberejo v nedeljo, 6. t. m., ob 11 v sejni dvorani mestnega magistrata.

Peti tečaj za pomočnice za hišno prvo pomoč ob letalskem napadu se prične v ponedeljek, 7. t. m., od 17—19. Predavanja bodo v sejni dvorani mestnega poglavarstva, dohod poleg prodajalne mestne elektrarne. K tečaju naj pridejo vse za hišno zaštito prijavljene gospe in gospodične, ki so se prijavile do 13. januarja t. l. za peti tečaj. One udeleženke tega tečaja, ki bi bile po 17 se zaplene, naj prošijo svoje delodajalce, da jim omogočijo za te dni prihod k predavanjem o pravem času. Predavanja se prične točno ob določen uri.

Zelo velik uspeh je imela vesela komedija »Velika skušnjava«, katero je uprizoril Rokodelski oder. Zaplet in razplet dejanja je zanimiv, resničen in poučen ter vsebuje lepo mero zdravega in prišernega humorja. Vsem, ki si žele oddiha in prijetne zabave, obisk toplo priporočamo. Predprodaja vstopnic od 10—12 in od 14 do pričetka v družbeni pisarni, Petrkova 12.I.

NOVOSTI

SVETEGA AVRELIJA AVGUSTINA
IZBRANI SPISI

10. zv.: Govori o Janezovem evangeliju »Il. del. Prev., uvod in opombe napisal Fr. Ks. Lukman - 403 str br 70 lir, vez. 95 lir

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Poslanec s soprogo, knjigovez z družino lepote »Pinč«, filmska igralka in režiser, nalivno dekle, ki nima niti pojma o življenju, dedek, ki ga lovi iljias in bojevita kuharica Val ti nastopajo v veseli komediji »Velika skušnjava«, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo ob 16. Vsem obisk toplo priporočamo.

V nedeljo, 6. t. m., bodo v frančiškanski dvorani uprizorili ob 16 zabavno burko v treh dejanjih »Svoječlovek«, ki bo prav vsem nudila lep užitek. Predprodaja vstopnic je v trgovini Sfiligoj, na dan predstave pa od 10—12 in od 14 dalje pri blagajni frančiškanske dvorane. Cene od 10 lir navzdol.

Davčna uprava za mesto Ljubljana obvešča davkoplačevalce, da zapade dne 15. februarja v plačilo četrtletni obrok hišnega, obrt., rentnega in družbenega davka. Kdor ne plača zapadlih obrokov do tega termina, se mu pošlje opomin (rdeča karta), ki je v zvezi s stroški od 0.38 lire do 1% zapadlega davka v 8 dneh po vročitvi opomina se izvrši rubež, kateri sledi zopet stroški do 2% terjanege stroka.

Pisalne stroje in radne aparate kupuje in plača po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44.

Učite se strojeplajal — Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v vsakem zasebnem ali javnem poklicu — Nov eno, dva, in trimesečni strojeplajal tečaj prične v torek 8. febr. Največja moderna strojeplajnica, desetprstna metoda. Ponk dopolndne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Vpisovanje dnevno, učnina zmerna. Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Staršem dljakov in visokošolcev-olk pripravljamo, da zaposlijo svoje hčerke in sinove in jih pripravijo v nov strojeplajni tečaj, ki prične v torek 8. febr. Praktično znanje koristno vsakomur. Vpisovanje dnevno. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Poizvedovanja

Zgubila sem zlato žensko uro znamke »Jeli« na temnorodečem jermensku od Sv. Petra ceste do pokrajinske uprave, Gregorčičeva cesta. Odda naj se na upravi policije.

Današnja sobota je zadnji dan za reklamiranje tobaknih izkaznic v prostorih drž. moške učiteljske šole na Reslivi cesti od 8 do 12 in od 14 do 17.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: L. Fodor: »Matura«

(Premiera 1. februarja 1944)

Ob spominu na mladost se skoraj vsakemu človeku, pa če je še tako osamljen in otočen, razjasni obraz. Kdo ne bi bil vesel lepe misli na sončno pomlad s čudno dišečim zrakom, spomina na šolske ure, z bogatimi dogodivščinami, z dijaškim strahom in srečo, srečanj s profesorji, ki po mnogih letih še v sanjah ne dajo miru... Ves študentov svet je ena sama pesem, pesem najlepših mladih let. Pisatelj ima tu morje lepote, da jo ujame na papir, dramatik se vsiljuje tisoč nasprotij: študent in profesor, mladost in nerazumevanje starosti, prostost in nagraf, ljubezen in disciplina... Ta svet je hvaležen kot mehka ilovica, da nas umetniško oblikovan osrečuje.

Dramatik Ladislav Fodor je ujel drobec tega življenja. Z ostrim žarometom je posvetil na deklisko gimnazijo, predvsem na proforski zbor. Pripeljal je v konferenčno sobo sicer tudi dijakinje, a le bolj zato, da je mogel do podrobnosti razgaliti vzgo-

jitelje in njihove vzgojne nazore. Fodor je ves na strani mladosti, on jo razume, jo obožuje, zato v njegovi igri mladost tako zelo zmaguje. Fodor ni krivičen, razume tudi vzgojitelje, ki jih je postavil kot drugi svet, opravičuje jih in vidi njih bolečino. Samo razdajajo se, vse življenje samo dajejo, prešerna mladost pa zori in poje in se smeje starim, ki so izgubili najlepša leta, so osiveli in onemogli v prižadevanju, da bi plemenitili in obogatili mladost. Da je dramatik tem bolj poudaril svojo misel, je izbral čudno galerijo proforskih tipov. Tudi taki so, vendar je v enem zboru poleg profesorice Mate navadno vendarle še kakšen normalen človek. Sicer pa Fodor ni zloben in zlagan, študentu je dal le nekaj ur pridruženega navdušenja in veselega smeha. In to pot so profesorji žrtve te zabave. Tako bodo imeli prav dijaki največ užikov od tega predstava. Vprašanje vzgojnosti takega dela, koristnosti, vprašanje avtoritete

itd., to moramo odložiti, kakor je to storil Fodor. Pred seboj imamo pač življenje, kakor ga tolikokrat v resnici srečujemo, gledamo karaktere ljudi, kakor smo jih že opazovali večkrat in vsemu temu se iz srca nasmejemo. A v igri je tudi mnogo pristranosti, toplota in človečnosti, ki nas osvaja.

Delo je režiral g. C. Debevec. V predstavi je zadihalo šolsko ozračje in konferenčna soba, a režija je dala poleg poudarka karakterjev tudi poudarek plemenitosti, dobrote in človečnosti, ki je tudi v delu. Sicer pa ne bi mogel reči, da so to najboljši profesorji najbolj izbrani in najbolj dognani. Večkrat je bilo vse preveč čutiti igralce in ne proforski zbor.

Dr. Dornika, ravnatelj ženske gimnazije, je igral g. Drenovec. Kljub maturi, ki jo na svoj način šele zdaj opravlja ta ravnatelj, bi si človek zamisljal vendar malo drugače postavbo: več ravnateljskega in življenjskega prečiščenega, manj zunanje gledališkega in več doživljega, manj površinskega in več globlje dognanega znanstvenika. Občutno prekihrli površinska teatralnost posebno v zadnjih prizorih z učenko Slaparjevo. — Simpatična profesorja Čebulo igra g. Debevec. Podoba šolnika, ki vse razume in vse odpušča, dobrodušnega in veselega človeka je prikazana prepričljivo v

vseh podrobnostih. Ta dr. Čebula je posebno lep takrat, ko se z bolečino posavlja od šolskega zavoda in gre v pokoj. — Prof. Vidovič g. Gorinska se mi zdi tudi preveč igralce, preveč iskani tip, ko bi bil lahko čisto navaden človek. — Prav tako je čutiti pri prof. Štrku g. Nakersta in prof. Šiški g. Verdona težnjo po originalnosti. Res, da je v tekstu nekaj osnove za to, vendar je preveč originalno, ki niso nujni. Postavi pa sta izvirni. — Prof. Vrtač je seveda original od začetka do konca. G. Gregorin ga je tudi zaigral s tako silo in s tako popolno izdelanostjo, da ga človek neprestano srečuje. V maski in igri je povsem enoten, originalen v zamisli in izveden tako kot bi ga ne mogel pač noben drug umeetnik. — Prav tako je prof. Mozolj g. Nablocke-Putjata zelo posrečena zamisel in zelo lepo igrana. Ne vem, ali je boljša njena igra v nervozni, maševalni profesorici, ali v srečnem spoznanju in dobroti. Ustvarila je original, ki se ga človek res razveseli in se mu od srca nasmeje. — Ga. Boltar-Umarjeva igra prof. Mate. Lik, ki ga je izdelala ta umeetnica, bo prav gotovo pri marsikomu vžgal iskrico veselja in navdušenja za proforsko poklic. Ta podoba je življenjska, umirjena, topla in prečiščena. — Telo vadno učiteljico Zorovo igra ga. Ga-

brijetičeva in kaže verno podobo telovadkinje. — Z izredno toploto, dijaško navihanostjo, mladostno silo in močjo igra

Ne krvavi prvi naš slovenski narod

Ljubljana in turški vpadi.

Za Ljubljano je imel ta turški napad na posledico, da je dobila novo mestno obzidje. V prejšnjih stoletjih se je spuščal z Gradu na dveh straneh proti Ljubljani zid, ki je obsegal le Stari trg s Florijanjsko ulico. Iz 13. stoletja pa so nastali novi deli mesta okoli cerkve svetega Nikolaja in starega frančiškanskega samostana, ki je stal na sedanjem Vodnikovem trgu. Tudi Marijin trg okrog avguštinskega samostana (ta samostan je sedaj frančiškanski) je bil nastal v tistem stoletju. V mestnem delu onstran Ljubljane je bila židovska naselbina in pa v Gosposki ulici hiše kranjskih plemiških družin. Ko so se Turki prikazali v ljubljanski okolici, so Ljubljanci sprevideli, kolika nevarnost preti nezavarovanemu delu mesta. Takoj so se lotili dela in napravili zid z jarkom in okopom tudi na levem bregu Ljubljane tja do cerkve nemških križarjev, kjer se je zid obrnil spet proti Ljubljani. Vojvoda Ernest Zelenzi je leta 1416 ukazal duhovski in svetni gosposdi, da morajo mečane pri tem obrambnem delu podpirati. Ljubljana je s tem dobila še enkrat večji obseg, kot ga je imela poprej. Vsi popisani napadi pa so bili šele

prvi obiski neljubih gostov; bili so poizvedovalni pohodi, ki so služili Turkom zato, da pobliže spoznajo kraje in ljudi, kjer so si pozneje tolikokrat poiskali sužnje in drugega bogatega plena. Strah in trepet je prešinil vse slovensko ljudstvo, ko se je zavedelo strašne nevarnosti. Toda za enkrat so napadi ponehali in več kot pol stoletja so naše dežele imele mir. Turki so namreč tedaj bojevali odločilne boje pri Carigradu, na ogrski meji, v Bosni in Albaniji.

Po Mohamedovi smrti je zavladal Turkom zopet odločen in podjeten mož sultan Murat II. Bil je šele 19 let star, ko je zavlada, pa je vendar dobro vladal in tudi v boju se je izkazal. Osvojil si je velik del grškega cesarstva z mestom Solunom, Albanijo, leta 1437 pa je pridrl na Ogrsko in odvedel s seboj neizmeren plen. Našel pa je tedaj junaka, ki mu je bil kos pri podjetnosti in vojni spretnosti. To je bil ogrski velikaš Ivan Hunjadi, v narodni pesmi znan pod imenom Šibinjanin Janko. Leta 1443 je pri Kunovici v Bolgariji Murata siljano premagal. Sklenjen je bil mir, v katerem so Turki vrnili osvojeno Srbijo Juriju Brankoviću. V Albaniji je bojeval takrat proti Turkom sle-

le boje Jurij Kastriot, sin albanskega kneza, ki so ga Turki odvedli s seboj na svoj dvor. Pa od tam je pobegnil in vodil dolga leta proti Turkom četniško vojsko. Po albanskih uspehih vzpodbujen je krenil ogrski kralj Vladislav I. 1444. s 25.000 možmi v Bolgarijo. Kljub silni Muratovi premoci je sprejel bitko, pa bil strašno poražen in v boju ubit. Skenderbeg pa ni nikdar izpostavil svoje vojske toliki nevarnosti. Svoje četo, ki je štela osem do deset tisoč mož, je vodil po nevarno dostopnih gorah in gozdovih. Od tu je napadal podnevi in ponoči manjše turške oddelke. V letu 1449. je s 150.000 možmi in mnogimi topovi pridrl v Albanijo sam sultan, a opravičil ni nič.

Pa turška sila je bila v Evropi že preveč usidrana, krščanski narodi pa neložni med seboj. Zato pač Skenderbegovi uspehi niso omajali turške sile. Za sultanom Muratom je zavladal Mohamed II., bojevit in krvočeden vladar. Podvrgel si je dve cesarstvi, 14 kraljestev in kneževin ter 200 mest. Zato so mu deli prilime »Osvojevalec«. Leta 1453. je začel oblegati mesto Carigrad. 300.000 ljudi je imelo mesto in spravilo skupaj komaj 5000 branilcev. Turki so oklicali »sveto vojsko« in zbrali baje polmilijsko armado. Pol-drug mesec se je grška posadka junaško branila, a 29. maja je ukazal Mohamed splošen naskok. Dva valova napadalcev sta bila odbita. Jarki so bili že polni mrtvih trupel. Kar prigrmi izbrana četa janičarjev 20.000 mož in tem se posreči splezati na mestno obzidje in vdreti v mesto. Tedaj je bil snet s kupole cerkve svete Modrosti (Hagija Zofija) križ in

nanjo vsajen polmesec. Bizantinskega cesarstva ni bilo več.

Strašna je bila ta novica za vso Evropo. Papež Kalist III. je dvignil svoj glas in pozval vse krščanstvo na veliko križarsko vojsko zoper Mohameda. Pa njegov glas ni našel odmeva. Evropski vladarji so trčili čas in sile z medsebojnimi trenji in domačimi spletkami. Le v srebi dveh mož je gorela iskra tistega navdušenja, ki je za časa križarskih vojsk dvignilo vso Evropo proti polmescu. Bila sta to ogrski vitez Ivan Hunjadi in ubog frančiškanski menih Janez Kapistran. Sedemdeset let mu je bilo, pa staro telo je ogreval mladeniški ogenj. Kadar je spregovoril, je njegovo navdušenje prešinilo vse poslušalce. Začel je zbirati križarsko vojsko proti Turkom in njegov poziv ni bil zaman. Čudna je bila vojska, ki se je zbrala okrog silovitega vojskovodje v rjavi halji: kmetje, dijak, menihi, duhovniki. Ta je imel meč in sulico, drugi koso, tretji cepce ali z železom okovano palico. Pa en duh je navdajal vso to mnogovrstno trumo, en cilj jim je bil pred očmi: zmagati ali umreti za krščansko vero. Sultan Mohamed II. se je bil spomnil leta 1456. z vsemi svojimi silami vrgel na Beograd. Hotel je to trdnjavo dobiti v svojo oblast, da more dalje prodirati na Ogrsko in v Nemčijo. Obdal je mesto z vseh strani, na kopnem postavil svoje topove, po Donavi in Savi pa so plavale neštene turške čajke. Tako ni bilo mogoče Beogradu od nikoder pomagati. Niti hrane niso mogli dobivati njegovi prebivalci. Sultan se je bil zalcel, da mora trdnjavo v 14 dneh dobiti v roke, v teku dveh mesecev pa

hoče v Budimpešti večerjati. Baje je ob tej priliki tudi dejal: »Kakor je le en bog Allah v nebesih, tako mora biti tudi le en car na zemlji.«

Zmaga nad Turki pred Beogradom.

Hunjadi in Kapistran sta sklenila rešiti Beograd turškega obzema. Svoje čete sta zbrala okoli Petrovaradina. Najprej je bilo treba napraviti zvezo med Beogradom in Ogrsko, da se je mogla trdnjava preskrbovati s hrano in četami. Hunjadi je bil pokupil okrog dve sto ladij, ki so jih zasedle oborožene križarske čete. Dne 14. julija 1456 je pričelo krščansko brodovje boji proti turškim galejam in v petih urah izvojevalo popolno zmago. Med bojem je stal Kapistran na bregu, klical ime Jezusovo in dvigal sveto razpelo, ki mu ga je poslal papež, ter tako hrabil krščansko vojsko.

Zmaga na Donavi je zopet ohranila beogradske posadke, pa tudi sultana je vzpodbudila za nove naskoke. Hunjadi in Kapistran sta preskrbela mesto z živili in novimi četami ter se tudi sama pridružila branilcem. Prvi je prevzel poveljstvo vojske, drugi je navduševal brambovce z ognjevitimi besedami. Dne 22. julija je dal sultan povelje za splošen naskok na trdnjavo. Že je bilo spodnje mesto v turški oblasti, obzidje in obrambni okopi razdejani, že se je hotel Hunjadi umakniti iz razvalin preko Donave, ko poseže vmes Kapistran in na čelu križarjev plane na Turke s toliko silo, da so se morali umakniti iz mesta. Turki so bili odbiti. Pa Kapistran jih je zasledoval prav v njihov tabor in jih tudi od tam zapodil. Baje je obležalo 40.000 Turkov mrtvih.

Kaznovani kršitelji protidraginskih predpisov

Zaradi prodaje blaga po neodobreni ceni so bili kaznovani z globo 5000 lir: Tomažič Emil, stavbenik, Kersnikova 8; Zakotnik Ivan, tesar,ski mojster, Vodnikova 129; Kaseig Rudolf, trgovec, Miklošičeva 17, in zaplenba blaga ter zatvoritev lokala za 10 dni; Robežnik Ivan, gostilničar, Viš 49, in zatvoritev lokala za 10 dni. — Z globo 3000 lir: Mehmeti Jusuf, elastičar, Stari trg 8; Verbiš Mara, trgovka, Mahničeva 30, in zaplenba blaga; Vavpetič Franc, mesarski pomočnik, Mesarska 4; Sandar Eugen, trgovec, Beethovnova 4. — Z globo 2000 lir: Štilling Anton, trgovec, Frančiškanska 1; Nairo Henri, poslovođa, Igriška 3; Horvat

Franja, lastnica mlekarne, Lingarjeva 1, in zaplenba blaga. — Z globo 1000 lir: Kastel Alojz, elastičar, Gradšica 4; Bazelj Franc, urar, Tavčarjeva 2; Mehmedović Zoran, elastičar, Poljanska cesta 1, in zaplenba blaga; Pirnat Leopold, trgovski potnik, Tržaška 42, in zaplenba blaga; Köhler Avgusta, trgovka, Tyrševa 17, in zaplenba blaga. — Z globo 500 lir: Sovet Franc, trgovec, Židovska steza 8. — Z globo 300 lir: Gričar Stanislav, trgovski zastopnik, Zaloška cesta 22. — Z globo 200 lir: Kregar Marija, branjevka, Ciril Metodova 82. — Z globo 100 lir: Habuš Avgust, ortoped, Malejeva 9. — Za naslednje obravnava prekrškov okrajno glavarstvo: Avšič Ambrož, gostilničar, Kleče 25; Koderna Rok, gostilničar, Ježica 12; Kunstelj Angela, gostilničarka, Ježica 6; Köhler Franc, gostilničar, Stožice 40; Grad Franc, vinski trgovec, Zg. Kašelj; Babnik Franc, posestnik in gostilničar, Tomačeve 12; Jeršin Karel, gostilničar, Rudnik 18; Dimnik Ivan, gostilničar, Zalag 27.

Zaradi nabave mesa na črni borzi je bilo zaplenjeno blago in so bile izrečene globe: 5000 lir: Tomšič Slava, gostilničarka, Rimška 4; Ercegovič Tončka, gostilničarka, Medvedova 20; Zalar Jakob, mesar, Predlamska 4. — Z globo 3000 lir: Jagodič Franc, mesar, Karunova 5; Hubad Metka, gostilničarka, Pred škofijo 18; Rosenwirth Angela, gostilničarka, Tyrševa 12; Kromar Marija, gostilničarka, Sv. Petra cesta 15; Banko Helena, gostilničarka, Šmartinska 3. — Z globo 2000 lir: Dergane Ernest, gostilničar, Beograd 14; Zupančič Majda, gostilničarka, Gosposvetska 8; Maček Marija, gostilničarka, Bohoričeva 9. — Z globo 1000 lir: Izlažkar Albin, gostilničar, Pred škofijo; Zlažkar Jerica, gostilničarka, Prešernova 9.

Zaradi neopracenega prejema živilskih nakazil in drugega so bile izrečene globe: 2000 lir: Virens Giza, prodajalka, Bleiweisova 1; Mekine Anton, mizar, Litjiska 8; Bačnik Marija, zasebnica, Kaspretova 8; Baloh Marija, zasebnica, Bezenškova 34. — Z globo 1000 lir: Kalčić Franc, trgovec, Metkova 5, in zaplenba blaga; Lesjak Frančiška, branjevka, Stari trg 30; Miklič Marija, gostilničarka, Gilnce 46. — Z globo 500 lir: Rjimal Melbior, ravnatelj, Miklošičeva 22.

Zaradi nabave krompirja brez dovoljenja in prekrškov maksimalnega tržnega cenika so bile izrečene naslednje globe: 1000 lir: Tomšič Angela, branjevka, Florjanska 29; Debove Jožefa, branjevka, Tolminska 15. — Z globo 500 lir: Papež Matija, delavec, Dolnjska cesta 3; Orehek Pavel, steklar, Gerbičeva 18 b; Past Anica, zasebnica, Ciril Metodova 82.

Naročajte roman »Ivanhoe«!

Preglejte podstrešja - shrambe in kleti! Niti košček starih kovin ne sme ostati pozabljen, medtem ko ga obnova porušene domovine tako zelo potrebuje!

Dramsko gledališče

Sobota, 5. februarja, ob 16: »Normanski junaki. Red Sobota.

Nedelja, 6. februarja, ob 16: »Cvrček za pečo. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Ibsen »Normanski junaki, drama iz življenja Vikingov v X. stoletju, 4 dejanja. Osebe: Orulf s fforda, delatni glavar na Islandskem — VI. Skrinšek, Sigurd Silni, pomorski kralj — Drenovec, Gunnar, bogat kmet na Helgelandu na Norveškem — Gregorin, Thorolf, Orulfov najmlajši sin — Bitene, Dagny, Orulfova hči — Ukmar-Boltarjeva, Hjordis, njegova sestra — Marija Vera, Kore, kmet — Bratina, Režiser M. Skrinšek, prizorišče inž. arb. E. Franz. Igra se godi v X. stoletju na severnem Norveškem. Predstava bo v soboto za red Sobota.

Uprava Državnega gledališča v Ljubljani ni sporoča p. m. gledališkemu občinstvu, da je od 1. februarja dalje začetek vseh dramatskih predstav ob delavnikih ob 16. Ob isti uri se bodo vršile tudi vse nedeljske predstave, kadar bo igrana samo ena predstava.

Omerno gledališče

Sobota, 5. februarja, ob 16: »Prodana nevesta. Izven. Debut sopranistke E. Krčtovo. Cene od 26 lir navzdol.

Debut v Operi. V današnji »Prodani nevesti« bo debutirala gd. Erna Krčtovo, ki bo nastopila po prvi na opernem odru in je učenka g. prof. Ad. Darjana. V partiji Marinke bo imela mlada pevka priložnost pokazati plodove svojega dvehletnega pevškega študija. Ostala zasedba: Krušina — Janko, Ljudmila — Poličeva, Miha — Dolničar, Kata — Golobova, Vašek — Banovec, Janko — Čuden, Keen — Lupša, cirkuški ravnatelj — Jelnikar, Esmeralda — Barbičeva, Indijance — Marenk. Dirigent D. Zebre, režiser C. Debevec, inscenator V. Skružny, koreograf P. Golovin, zborovodja S. Hubad.

Frančiškanski oder

Nedelja, 6. februarja, ob 16: »Svojeglavček. burka v 3 dejanjih Cene od 10 lir navzdol.

Rokodelski oder

Nedelja, 6. februarja, ob 16: Velika skušnjava.

Še enkrat: kdo je boljši?

Ali se je Moščanom samo posrečilo, ali pa so se res tako popravili, da so v prvem nogometnem srečanju pokosili znano Ljubljano, tako se sprašuje večina ljubljanskih športnikov. Kdor je tekmo gledal, ta ne more reči, da so imeli Moščani morda srečo in so zmagali. Nasprotno: pokazali so prav lepo in smiselno igranje, bili so boljši v startu, dočim so Ljubljanci pokazali nekatere pomanjkljivosti in povezanost. Kako bo v nedeljo, Premaganici so povabili zmagovalce, da ti še enkrat dokažejo, da so prvo tekmo zaslužili. Ne da jim žilica miru, tem Ljubljancem, da ne bi čim hitreje oprali madeže, ki je padel na njihovo dobro ime. Ali se jim bo revanša posrečila? Bomo videli, tako pravi pametni športnik, saj žoga je okrogla. Vsekakor bo v nedeljo na igrišču Ljubljane bolj živahno kot pa je bilo pri prvem srečanju. Oboji bodo postavili na zeleno svoje najboljše. Tekma se bo začela ob 15, sodil pa jo bo po dolgem presledku eden naših najboljših sodnikov g. Ehrlih.

Za obnovo domovine potrebujemo kovine

MALI OGLASI

MLAJŠI URADNIK išče opremljeno sobo po možnosti s posebnim vstopom. Ponudbe pod »Točno plačilo« št. 809 na upravo.

29 PODGAN

(devet in dvajset) je pokončala ena sama inž. Prežljiva Mikrotan-pasta. Nešto za kvačilo in priznanih izjav za pripravo obilne količine je prinesla 5 dkg masti (lahko delno pokvarjene). Inž. Prežljiva, pooblaščenec agronom — specialista za rastlinske bolezni (fitopatolog), Ljubljana, Wolfova ul. 3-1. Uradne ure: od 8 do 12.

PISALNE STROJE in radio aparate kupuje in plača po najvišji dnevni ceni — trdica EVEREST — Prešernova 44.

MISI, PODGANE in šurke zanesljivo pokončata s trupom, ki ga dobiš v drogeriji Kane, Židovska 1.

POSTREZNIK išče za takoj za popoldanske ure. Miklošičeva 16-II., levo.

OTROŠKI GOJZERJI

popolnoma novi, rjavi št. 31 in 32, provizorne izdelave, prodam zamenjam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 870.

SLUŽINKJO

pošteno v vseh oziirih, bičem za takoj. Naslov se pošlje pri g. Komar — Čankarjevo nabrežje 7-II., popoldne.

VEČ CEVLJARSKIH POMOČNIKOV

za zbita dela sprejmo Koščak Jože, Vidovdanska cesta 1.

SLUŽINKJO

pridno in pošteno, k tren osebam, iščem s 15. februarjem. — Ani Potre, Zelena jama — Zvezna 5.

MOSKA OBLEKA

nova, iz angleškega blaga, za srednja vitka, postavna, in škornji št. 41, rabični — poceni naprođaj. — Ogorelec, Strossmayerjeva 4-I.

VEČ CEVLJARSKIH POMOČNIKOV

za zbita dela sprejmo Koščak Jože, Vidovdanska cesta 1.

SLUŽINKJO

pridno in pošteno, k tren osebam, iščem s 15. februarjem. — Ani Potre, Zelena jama — Zvezna 5.

Luka Suhadolnik

posestnik

Na zadnji poti ga bomo spremlili v soboto ob 9 zjutraj. Sveta maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 7. febr., ob 8 zjutraj v farni cerkvi na Dobrovi pri Ljubljani.

Sujica, dne 5. februarja 1944.

Zalujoči otroci:

Francica, Franci, Luki in sestra Marija Vidmajer.

Aloiz Šimnovec

krojaški mojster

Pogreb dragoga pokojnika bo v nedeljo, 6. februarja, ob 3 popoldne z Zal iz kapela sv. Andreja k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v petek, 11. febr., ob 7 zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana-Kočevarje, 4. II. 1944.

Zalujoči rodbini

SIMNOVEC - MELJO

Dotrpel je nas skrbni mož in oče, gospod

Aloiz Šimnovec

krojaški mojster

Pogreb dragoga pokojnika bo v nedeljo, 6. februarja, ob 3 popoldne z Zal iz kapela sv. Andreja k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v petek, 11. febr., ob 7 zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana-Kočevarje, 4. II. 1944.

Zalujoči rodbini

SIMNOVEC - MELJO

NOV

Svet se odpira

15

ROMAN NAPIŠAL JOHAN BOJER

Nekega večera sredi junija je ležal Lovrenc golorok na stolu počivalniku s pipo v ustih med odprtimi dvojnimi vrati, ki so držala na verando, a Loviza je sedela v sobi za njim in se ukvarjala z ročnim delom. Tedaj je dejal, ko da bi glasno mislil: »Jako težko je biti mlad — posebno še možkim.«

»Ali je vam težje?«

»Mislim, da je težje. Začne se s tistim dnem, ko si deček misli, da je odrasel, a tega nihče noče pripoznati.«

Zasmejala se je.

»Kar smej se. A ta doba ni dobra in kadar bom sam oče, bom mislil na to. Danes se fantiček igra se z zidaki, jutri pa ima že predavanje o socialnih vprašanjih. Odrasli se mu smejejo. Vendar pride na vsak način tisti dan, ko se mačujeta.«

Dvignila je glavo in pozabila na ročno delo. Ali je spet v mislih v preteklosti in obratunava?

Nadaljevala je: »Ljudje govorijo o navdušenju mladine, nihče pa ne govori o obupu mladine — in vendar — nemara črpa mladina največ idej iz odpora.«

»Meni se dozdeva, da je to škoda — ne le za mladino, ampak tudi za ideje.«

Ležal je na stolu in je opazoval zahajajoče sonce daleč nad sinjimi griči, daleč tam za jezerom. Slednjič pa je le izustil: »Ko bi človek vendar imel očeta!«

Na Lovizinem obrazu se je pojavil materinski izraz, ko je uprla oči v brata.

Nadaljevala je: »Če je v človeku vse le preveč zmedeno, tedaj bi bilo dobro imeti koga, ki je moči priti k njemu. Saj ne vidijo sveta vsi tako jasno kot ti.«

Sestra je sedela ko prej in je pozabila na vzeenje Sprito brata se ni čutila krivo, vse je pač prišlo, kot je prišlo, in sentimentalna ni bila prav nič. Mogoče je malo preveč odkrito kazala, da ji je všeč, ko vodi gospodarstvo in ukazuje, saj je bila zares ko riba v vodi. A če bi bil Bruset dobil brat namesto nje, bi bila že zdavnaj to pozabila in se lotila keke druge stvari.

Nadaljevala je: »Loviza, ali veš, prej, ko sva bila še majhna, kako sva se časih splazila kam, da bi se mogla pogovarjati o svojih pravih starih? Ali se spominjaš?«

»Seveda — a kje je že to!«

»Niti na pogrebščino jih nisva povabila!«

»Lovrenc! Saj vendar prav dobro veš, da je bilo to nemogoče.«

»Tako?« Obrnil se je z obrazom k njej in dodal: »Ali mogoče veš, kaj sta tako hudega storila?«

»Ali kaj več vem, ko ti? Mati vendar ni hotela nikdar nič slišati o tem. Toda midva, midva se ji ne bova mogla nikoli zadostno zahvaliti za to, da naju je semkaj rešila!«

Kmalu nato je rekel, ko da bi govoril iz samih daljnih sinjih gričev: »Pa če so najini starši vse drugače zvišeni... kot je bila tista, ki sva ji kasneje rekala rešila!«

Zdelo se je, ko da bi začutila sunek in zastrela se je vanj: »Ljubi Lovrenc — ali ne moreva govoriti kaj drugega?«

»Jaz se bom kmalu odpeljal k njim,« je povedal.

»Ti? Ne, Lovrenc, tega ne boš storil.«

»Greš z menoj, Loviza?« Po glasu je bilo spoznati, da se ne šali.

»Ali ne bi kaj drugega govorila?«

»Najini pravi starši živijo v bedi v majhni koči daleč tam zgoraj v gorski kotlini. Njihova otroka, ki sta vzgojena v bogastvu, pa jih večeta več poznači.«

Močno se je razburila: »Ah, saj sam dobro veš, da to ni pravi vzrok!«

»Zdaj sta že stara. Ali pojdeš z menoj?«

»Mati naju ne bi bila nikdar pustila. Zdaj pa, ko je komaj pod zemljo Lovrenc, saj ne misliš resno!«

Ni ji odgovoril, ampak je vstal in je živjgaje odšel na vrt. Vezanje ji je obležalo v naročju, sedela je in zrla predse.

Pravi starši — ne, nikoli ni mislila nanje drugače ko na nekaj neprijetnega daleč tam v dalji, ki ju je mati z Bruseta sprito njih oba rešila. Ali so še živeli?

Seveda ni mogla ovirati Lovrence, da se ne bi odpeljal k njim. In potem? Če bo ondi našel novo oporišče in bo ona kot sestra povsem odveč? Privrkat je do dna občutila, da ji je tokrat potreben. Tu je prežala nevarnost, ki bi ga po njej za zmeraj izgubila.

Čez nekaj dni nato, ko že leži v postelji, se odpro vrata in Loviza pride k njemu v lahni, svetli jutranji halji in razpuščenih rjavih lasih.

»Oprostite,« pravi, »a lase si bom umila.«

»Tu pri meni?«

»Ne — toda poslušaj!« Sedla je k njemu na posteljo.

»Na vsak način mi moraš nekaj povedati.«

»In sicer?«

»Zakaj si tako nenadoma začel s tem... z najinimi pravimi starši?«

»Tako. Šel si je z roko čez oči.« Pred nekaj leti je bil prijatelj najinega očeta pri meni in mi je pripovedoval o njem. Ta mi je tudi rekel nekaj sličnega, ko da je moj boter A takrat me ni bilo volja, da bi se kaj pobrigal za take stvari.«

»Povej, kaj je dejal tisti človek?«

»O očetu je rekel, da je eden najimennitnejših mož, kar jih pozna.«

»A mati?«

»Da je bila kot mlada žena jako lepa. Toda — ali si kaj misliš, kaj sta morala tadva prestati, ko sta morala tebe in

mene drugam oddati?«

»Zakaj jima je pa šlo tako slabo?«

»Saj veš, bolezen, nesreče. Bo pač dolga zgodba.«

»Toda — ali nista zakrivila nekaj prav hudega?«

»Nič; to je bilo neresnično besedičenje.«

Nekaj časa je molče sedela in je zrla skozi okno.

Slednjič je povzela: »V poslednjih dneh sem res bolj natančno premislila vso to stvar. Saj, če je začela taka, da živijo starši v takih slabih razmerah, potem bržkone ni prav, da se ne bi pobrigala zanje. Toda...«

»Toda?« Dvignil je obrvi.

»Toda ona druga, ki leži v grobu, Lovrenc. Če bi naju videla, da se tjakaj peljeva?«

»Ali ti je ona bliže?«

»Tak pomisli vendar! Vse je tako čudovito zamotano!«

Moral se je nasmehniti. Dedinja milijonov z zdravo pametjo, ki zanjo ni bilo na svetu ne ene uganke, se je zdaj nemara le spoteknila ob majhno neiasnost, ob kak spomin na pravo mater, mogoče je je začel klicati kak daljni glas. To je bilo nekaj, česar si ni mogla zapisati v knjige, vse se ji je zmedlo in zatekla se je k bratu in tu je zdaj sedela.

»Predvsem pa se sam ne smeš odpeljati tja,« pravi in še zmeraj gleda skozi okno.

»Živijo! Z menoj greš! Ti si pa res, vrag me vzemi, izvrstno dekle! Kdaj se odpeljeva? Jutri?«